



EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA
Budapesti Javítóintézete

AZ

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA
BUDAPESTI JAVÍTÓINTÉZETE
SZAKMAI PROGRAMJA

2013. JÚLIUS

**/Juhász Péter/
igazgató**

Tartalomjegyzék

Bevezetés.....	3
I. Az intézet szervezeti működésének alapjai.....	3
II. A Javítóintézet szakmai működését meghatározó legfontosabb jogszabályok	4
III.A javítóintézetben végrehajtandó előzetes letartóztatás általános célja.....	5
III.1. Szempontok a fiatalkorúak büntetőeljárásában.....	5
III.2. A fiatalkorúak bűnelkövetésének főbb jellemzői.....	7
III.3. A javítóintézetek helye, szerepe.....	7
IV.A nevelőotthoni nevelési-gondozási célok, azok megvalósítását szolgáló eszközök	8
IV.1. Az intézeti nevelés, gondozás célja:	8
IV.2. A Nevelőotthon feladatai	
IV.2.1. A nevelőotthoni csoportok struktúrája.....	10
IV.2.2. Befogadó csoport.....	12
IV.3. Nevelési-gondozási program alapjai	13
IV.4. Nevelőotthoni programok	15
V. Oktatási – Képzési Részleg	20
V.1. Az iskola pedagógiai programja.....	20
V.2. Az oktatási- képzési részleg célja.....	22
V.3. Az oktatási-képzési részleg helye az intézetben.....	23
V.4 Tárgyi feltételek	24
V.5. A képzés rendje	24
V.6 Az oktatás folyamata	25
V.7 Munkafoglalkoztatás	27
VI. Mentálhigiénés, módszertani és egészségügyi szolgálat (MME).....	28
VI.1. Pszichológiai és mentálhigiénés munka.....	28
VI.2. Egészségügyi szolgáltatások.....	31
VII. A fiatalkorúakkal közvetlen pedagógiai kapcsolatban nem álló szakemberek	32
VII.1. Növendékügyi iroda munkatársai.....	32
VII.2. Rendészeti szolgálat munkatársai.....	33
VII.3. Technikai munkatársak.....	33
VIII. Irányítási eszközök.....	34

Bevezetés

A Szakmai Program az intézetünk szakmai működését meghatározó alapidokumentumok egyike, amely bemutatja, hogy a Szervezeti és Működési Szabályzatban rögzített szervezeti struktúrák és feladatkörök alapján, miként kíván eleget tenni a fiatalok javítóintézetben végrehajtott előzetes letartóztatása kapcsán, egyrészt a jogszabályokban meghatározott céloknak és feladatoknak, másrészt az itt elhelyezett fiatalok sajátosságaiból adódó speciális szükségleteinek. Az intézet egészére, majd a szervezeti egységekre meghatározott célok és feladatok áttekinthető módon tájékoztatnak azokról a nevelésben alkalmazott pedagógiai és pszichológiai eszközökről, módszerekről, amelyekkel a fiatalok deficitjeit, az őket korábban ért negatív hatásokat kívánjuk enyhíteni, kompenzálni, illetve a bennük rejlő pozitív hatásokat erősíteni.

I. Az intézet szervezeti működésének alapjai

Az intézet elnevezése: Emberi Erőforrások Minisztériuma Budapesti Javítóintézete

Az intézet székhelye: 1032 Budapest, Szőlő u. 60.

Az intézet Alapító Okiratában meghatározott feladata:

A büntetések és az intézkedések végrehajtásáról szóló 1979. évi 11. törvényerejű rendelet 105.§ (1) bekezdésében meghatározott feladatnak megfelelően a fiatalok előzetes letartóztatottak őrzése, nevelése, oktatása és szakmai alapozó képzése, személyiségük helyes irányba történő fejlesztése, hogy szabadulásuk után képesek legyenek a társadalom hasznos tagjává válni.

Az intézet Alapító Okiratban meghatározott alaptevékenységei:

- A bíróság által előzetes letartóztatásba helyezett fiatalok számára javítóintézeti ellátás biztosítása 100 férőhelyen;
- Ellátottak részére általános iskolai nevelés, oktatás;
- Szakiskolai nevelés, oktatás.

Az intézet ellátási területe: Magyarország / országos

Az intézet ellátotti köre: 12-21 éves, előzetes letartóztatásba helyezett fiatalok

Jogi képviselő: Az intézmény igazgatója, illetve az általa megbízott személy

Az intézmény fenntartója:

Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság

Törvényességi felügyeleti szerve:

Legfőbb Ügyészség Gyermek és Ifjúságvédelmi Osztály

Az előzetes letartóztatás törvényességi felügyeletét ellátó szerv

Fővárosi Főügyészség Gyermek és Ifjúságvédelmi Önálló Osztály

II. A javítóintézet szakmai működését meghatározó legfontosabb jogszabályok:

Büntető eljárási, anyagi, végrehajtási jogszabályok

- 2012. évi C. tv. a Büntető Törvénykönyvről (Btk.);
- 1998.évi XIX. tv. a büntetőeljárásról (Be.);
- 1979.évi 11. törvényerejű rendelet a büntetések és intézkedések végrehajtásáról (Bv.tvr.);
- 6/1996 (VII.12) IM r. a szabadságvesztés és az előzetes letartóztatás szabályainak végrehajtásáról;
- 9/2002(IV.9) IM r. a büntetőügyekben hozott határozatok végrehajtása során a bíróságokra és az egyéb szervekre háruló feladatokról;
- 2009. évi XLVII. törvény a bűnügyi nyilvántartási rendszerről, az Európai Unió tagállamainak bíróságai által magyar állampolgárokkal szemben hozott ítéletek nyilvántartásáról, valamint a bűnügyi és rendészeti biometrikus adatok nyilvántartásáról (Bnyt.);
- 7/2000. (II.16.) BM-IM együttes rendelet a bűnügyi nyilvántartást kezelő szervről, az adatközlés és az adatszolgáltatás rendjéről;
- 17/2003.(VI.24.) IM r. a Pártfogó Felügyelői Szolgálat tevékenységéről, valamint ehhez kapcsolódóan egyes igazságügy miniszteri rendeletek módosításáról
- 1/1983 IM állásfoglalás a javítóintézetből történő ideiglenes elbocsátásról;
- 8002/1996/NK.10. NM-BM-IM tájékoztató a fiatalok előzetes letartóztatásának javítóintézetben történő végrehajtásáról,

Gyermekjólétre, gyermekvédelemre vonatkozó jogszabályok:

- 1991. évi LXIV. tv. A gyermeki jogokról New Yorkban, 1989. november 20-án kelt egyezmény;
- 1997. évi XXXI. tv. a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról (Gyvt.);
- 30/1997. (X.11.) NM. r. a javítóintézetek rendtartásáról;
- 1998. évi LXXXIV. Tv. A családok támogatásáról;
- 15/1998 (IV.30.) NM r. a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről;
- 149/1997 (IX.10.) Korm. r. a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról;
- 235/1997 (XII.17) Korm. r. a gyámhatóságok, a területi gyermekvédelmi szakszolgálatok, a gyermekjóléti szolgálatok és a személyes gondoskodást nyújtó szervezetek és személyes által kezelt személyes adatokról;

Egyéb, az Intézet működését meghatározó fontosabb jogszabályok:

- 2011. évi CXII. tv. az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról
- 1959. évi IV. tv. a Polgári Törvénykönyvről (Ptk.);

- 2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről
- 1952. évi III. törvény a polgári perrendtartásról
- 1993. évi LXXIX. Tv. A közoktatásról (Közokt.tv.);
- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről (Köotv.);
- 1993. évi III. tv. a szociális igazgatásról (Szocvtv.);
- 2003. évi CXXV. tv. az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló törvény (Esélytv.);
- 2011. évi CXCV. törvény az államháztartásról (Áht.);
- 368/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról (Ámr);
- 2000. évi C. tv. a számvitelről (Számv.tv.);
- 2012. évi I. törvény a munka törvénykönyvéről (Mt.)
- 1992. évi XXXIII. tv. A közalkalmazottak jogállásáról (Kjt.);
- 257/2000.(XII. 26.) Korm.r. a közalkalmazottak jogállásáról szóló törvénynek a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi ágazatban történő végrehajtásáról;
- 370/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet a költségvetési szervek belső kontrollrendszeréről és belső ellenőrzéséről (Ber.)
- 1993. évi XCIII. Tv. A munkavédelemről (Mvt.)

Az intézet szakmai működését meghatározó alapdokumentumok:

- Alapító Okirat
- Szervezeti és Működési Szabályzat
- Szakmai Program
- Házirend

III. A javítóintézetben végrehajtandó előzetes letartóztatás általános célja

III. 1. Szempontok a fiatalkorúak büntetőeljárásában

A fiatalkorúak bűnelkövetővé válása esetén kettős cél fogalmazódik meg a társadalomban és a jogalkotóban egyaránt. Egyrészt a fiatalkorúakra úgy tekintünk, mint akiknek az életkorukból fakadóan gondozásra és védelemre van szükségük, így ha bűnelkövetővé válnak, akkor is oktatási, fejlesztési eszközök alkalmazásával szükséges a cselekmény elkövetéséhez vezető problémák lehetőség szerinti megoldása, kompenzálása. Másrészt a fiatalkorúak bűnelkövetése esetében is jelen van az a félelem, amely a társadalmat jellemzi a cselekmények elszaporodása miatt, illetve a súlyosabb jellegű, főként erőszakos bűncselekmények jellemzővé válásával kapcsolatban. A bűnelkövetésre adott reakciónak szolgálnia kell a fiatalok egészséges fejlődését és nevelkedését, de a bűnelkövetők megbüntetésére irányuló társadalmi elvárásnak is meg kell felelnie.

Ez a sajátos helyzet kívánja meg, hogy a gyermek, illetve fiatalkori bűnökre a büntető igazságszolgáltatás speciális választ adjon egy olyan eljárás keretében, amely lehetőség szerint nem stigmatizál, nem mélyíti el sem a fiatalkorúban, sem pedig a környezetében a bűnözőtudatot.

A tett súlyával, a bűnösség mértékével arányos büntetést kell kiszabni, de el kell fogadnunk azt is, hogy ezzel az elvvel nem ellentétes, ha a bűnelkövetést nem csak a cselekmény leírásával vizsgáljuk, hanem figyelembe vesszük az elkövetők személyi adottságait, a bűncselekményt kiváltó motívumokat, az azt lehetővé tévő körülményeket.

A fiatalkorú büntetőjogi felelősségre vonásának fontos szempontja, a fiatalkorú fejlődésben lévő személyisége. A felnőtté válás pszichikai és szocializációs folyamat, bekapcsolódás a társadalomba, amely a keretek és helyes szabályok elsajátításának szükségességét is jelenti.

A fiatalkorúakra vonatkozó büntető igazságszolgáltatásnak több szempontot kell figyelembe vennie, amely egyszerre érvényesíti a speciális prevenció, a jogbiztonság és a társadalom védelmének szempontjait.

- Reagálni kell a bűncselekményre, és a tettel arányos szankciót kell kiszabni.
- Figyelembe kell venni, hogy az életkori sajátosságok eltérő választ igényelnek a büntetőhatóságtól, mint a felnőtt elkövetők esetében.

A büntető anyagi, eljárási és végrehajtási jogszabályok az általánosnál kedvezőbb, speciális rendelkezéseket tartalmaznak a fiatalkorúakra nézve. A Btk. értelmében a fiatalkorúval szemben alkalmazott büntetés vagy intézkedés célja elsősorban az, hogy a fiatalkorú helyes irányba fejlődjék, és a társadalom hasznos tagjává váljék. A büntetőeljárásról szóló törvény szerint a fiatalkorúval szemben az eljárást – az életkori sajátosságainak figyelembevételével – úgy kell lefolytatni, hogy az elősegítse a törvények iránti tiszteletét.

A fiatalkorú előzetes letartóztatásának felnőtt korúakra szabályozott különös okai (szökés, elrejtőzés veszélye, bizonyíték megsemmisítése, tanú, sértett befolyásolása, eljárás megghiúsításának veszélye, előkészített bűncselekmény befejezésének/újabb bűncselekmény elkövetésének veszélye) esetében is csak akkor van helye, ha az a bűncselekmény különös tárgyi súlya folytán szükséges. A fiatalkorú előzetes letartóztatását javítóintézetben vagy büntetés-végrehajtási intézetben kell végrehajtani. Erről a bíróság dönt, melynek során figyelembe veszi a fiatalkorú személyiségét és a terhére rótt bűncselekmény jellegét. Az előzetes letartóztatás végrehajtása során a fiatalkorúakat a felnőtt korúaktól el kell különíteni. Ha a fiatalkorúval szemben elrendelt előzetes letartóztatás végrehajtásának kezdetétől két év eltelt, az előzetes letartóztatást meg kell szüntetni.

A fiatalkorúak büntető igazságszolgáltatása a büntetőeljárás megindításától a jogerős ítélet meghozataláig tartó folyamatot öleli fel, ám tágabb értelemben a büntetések, intézkedések végrehajtásának befejezéséig terjedő időszak is ide értendő.

A gyermeki jogokról szóló New Yorki Egyezmény alapján a bűncselekményt elkövető fiatalkorúaknak az alábbi speciális jogokat kell biztosítani:

A fiatalkorúak esetében az őrizetben tartás, a letartóztatás, illetve a végrehajtandó szabadságvesztés büntetés kiszabása csak végső eszközként, a lehető legrövidebb időtartamban alkalmazható. A szabadságától megfosztott fiatalkorúval emberségesen és az emberi méltóságnak kijáró tisztelettel, életkorának megfelelő szükségleteinek figyelembevételével kell bánni. A szabadságától megfosztott fiatalkorút el kell különíteni a büntetés-végrehajtás során, illetve lehetőség szerint azt speciális, erre kijelölt intézményben kell végrehajtani. Erre lehetőség az előzetes letartóztatás során a büntetés-végrehajtási intézményekben, de preferáltan a javítóintézetekben történő fogatás.

III. 2. A fiatalok bűnelkövetésének főbb jellemzői

Az elmúlt időszak társadalmi folyamatai, gazdasági nehézségei, értékválsága mellett egyre nagyobb az aránya a diszfunkcionálisan működő, társadalmi szerepének megfelelni nem tudó családoknak. A fiatalok elkövetők szülei között többségben vannak a foglalkoztatási hierarchia alacsonyabb szintjeire betagozódott, vagy munkanélküli illetve rendszertelen alkalmi munkából élő szülők.

A bűncselekményt elkövető fiatalok többsége először kerül összeütközésbe a törvénnyel, ugyanakkor a fiatalok bűnelkövetők kb. egyharmada büntetett előéletű, akik közt igen magas a hátrányos, halmozottan hátrányos körülmények között nevelkedők aránya.

A fiatalok bűnelkövetésének súlypontja a 16. életév körül van, ennek betöltése előtt inkább tulajdon elleni, míg ezt követően elsősorban az erőszakos, garázda cselekmények elkövetése a jellemző. A javítóintézetben végrehajtandó előzetes letartóztatások esetében is egyre magasabb az erőszakos, többségében csoportosan elkövetett bűncselekményért kényszerintézkedés hatálya alá helyezettek aránya (pl. csoportosan elkövetett rablás büntette). A fiatalok agresszív cselekedeteinek hátterében jellemzően magasabb arányban vannak jelen a családi devianciák, a családon belüli erőszak, az alkoholizmus, a drogfogyasztás. A deprivált, marginalizált helyzetű, már bűnelkövető fiatalok körében végzett vizsgálatok azt mutatják, hogy a bántalmazás, a terror, az elhanyagoló környezet kiugró gyakorisággal van jelen.

Az előzetes letartóztatásba helyezett fiatalok csoportjai

- *Neurotikus, visszahúzódozó:* Alacsony önértékelésű, impulzív, zavart személyiségű fiatal, aki inkább másokkal együtt, valamilyen erősebb egyéniség hatására sodródik az antiszociális eseményekbe.
- *Deviansz szubkultúra által szocializált:* A normális személyiségű fiatal antiszociális társaság hatása alá kerül, a csoport kohéziója vagy más vonzó tulajdonsága miatt.
- *Szocio- és pszichopátiás jellemzőket mutató fiatalok:* Azok, akiknek nincsenek gátláaik, nem fogadják el a társadalmi normákat. Kevésbé szoronganak, általában a büntetésre sem reagálnak.

A befogadott növendékek személyiség jellemzői az alábbi csoportosításban foglalhatók össze a nevelhetőség belső feltételeinek szempontjából:

- ép értelmű és személyiségű,
- szocializációs hiányosságok következtében értelmileg alulteljesítő, szociálisan retardált,
- értelmileg enyhe fokban hendikepes és részben, ezáltal is akadályozott személyiségfejlődésű,
- a szociopátiás fejlődési irányt mutató, esetleg személyiségzavarral egzisztáló fiatalok
- az utóbbi években megjelentek a kábítószer használó, bűncselekményt elkövető fiatalok

III. 3. A javítóintézetek helye, szerepe

A fiatalokkal szembeni büntetőjogi felelősségre vonás elsődleges célja a nevelés, éppen ezért a szankciórendszerben központi helyet foglalnak el a nevelőintézkedések. A fiatalok ügyeiben eljáró igazságügyi szervek feladata nem csak a büntetőjogi felelősség érvényesítése, hanem a megelőzés és a reszocializációban való közreműködés is.

A javítóintézetben végrehajtandó előzetes letartóztatás egy speciális helyzetet jelent, amely magában foglalja a hagyományos büntetés-végrehajtási igényeknek (feltételek, kötelezettségek, tilalmak) való megfelelést, ugyanakkor jelen kell lennie a gyermekvédelmi kívánalmaknak is. **A rendtartás alkalmazásában fiatalok az, aki a tizenkettedik életévét betöltötte, de a huszonegyediket nem.**

Magyarországon a javítóintézetek a gyermekvédelmi rendszer részeként működnek. Fogadják és ellátják, egyrészt a bíróságok által a bűncselekmény elkövetése miatt javítóintézeti nevelésre utalt fiatalokat, másrészt a bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt, a

javítóintézetben elrendelt előzetes letartóztatásba helyezett fiatalokúakat. A javítóintézeti nevelés, valamint az előzetes letartóztatás javítóintézetben történő végrehajtásának részletes szabályait, a javítóintézetek rendtartásáról szóló 30/1997. (X. 11.) NM rendelet (a továbbiakban: Rendtartás) tartalmazza.

A Rendtartásban foglaltak alapján, a javítóintézetben folyó nevelés célja a fiatalokú társadalmi beilleszkedésének elősegítése, ennek érdekében beilleszkedési zavarai enyhítése, pszichés állapota rendezése, iskolázottságának, szakmai képzettségének fejlesztése, az alapvető erkölcsi normák elfogadtatása, az egészséges életmódra való felkészítés. Az intézetben olyan kompenzáló és korrigáló nevelést kell biztosítani, amely egyidejűleg törekszik a fiatalokú megelőző életútja hiányainak pótlására és a bűnelkövetése hátterében rejlő hibás viszonyulási rendszer kijavítására.

Hazánkban, az Emberi Erőforrások Minisztériuma irányítása alatt négy fiatalokúak befogadására létesített javítóintézet működik: az Aszódi Javítóintézet (javítóintézeti nevelésre utalt fiúknak), a Debreceni Javítóintézet (előzetesen letartóztatott és javítóintézeti nevelésre utalt, valamint utógondozott fiúknak), a Rákospalotai Javítóintézet (javítóintézeti nevelésre utalt, előzetesen letartóztatott, utógondozott, valamint speciális gyermekotthoni elhelyezést igénylő lányoknak) és intézetünk, a Budapesti Javítóintézet (előzetesen letartóztatott fiúknak).

Az előzetes letartóztatás javítóintézetben történő végrehajtásának lehetősége, a jogszabályi és az intézményi háttér megteremtése azt a célt szolgálja, hogy a büntetés-végrehajtási intézetekben végrehajtott – főként hosszabb időtartamú – előzetes letartóztatás alatt nagy eséllyel kialakuló börtönártalmak elkerülhetőek legyenek, továbbá hogy a már működő javítóintézeti eszközrendszer alkalmazható legyen – az időbeli és a jogszabályi korlátokat figyelembe véve – az előzetes letartóztatás ideje alatt is.

Az intézményi nevelés rendeltetése az előzetes letartóztatás időszaka alatt is a befogadott fiatalokúak társadalmi integrációjának elősegítése, a növendékek beilleszkedési zavarainak enyhítése. Az intézet feladata a társadalom, a közösségek nélkülözhetetlen erkölcsi normáinak megismertetése, illetve elfogadtatása a növendékekkel. Kiemelt célja a fiatalok önismeretének bővítése, az elkövetett bűncselekmény feldolgozása. Cél a fiatalokúak iskolázottságának emelése, egészséges életmódra való felkészítésük, pszichés állapotuk rendezése, valamint szükség szerinti egészségügyi rehabilitációjuk.

A szakmai program magában foglalja a fiatalokú intézeti szocializációját/reszocializációját, figyelembe véve szokásait, érték és normarendjét, személyiségjellemzőit, egészségi állapotát, kommunikációs és problémamegoldó képességét, illetve ezen területek fejlesztésének szükségességét, a fejlesztés ütemét. Az oktatók, nevelők, pszichológusok összehangolt feladata a nevelési terv kidolgozása, a fejlődési folyamat figyelemmel kísérése, értékelése, és szükség szerinti korrekciója.

IV. A nevelőotthoni nevelési-gondozási célok, azok megvalósítását szolgáló eszközök

IV.1. Az intézeti nevelés, gondozás célja

A nevelés az intézetben elhelyezett fiatalokúak eddigi életútjuk károsító hatású folyamatai következményeire, a szocializáció és a nevelés hiányosságaira ható korrekciós, kompenzáló nevelés

és gondozás, amely személyiségük fejlesztése, oktatásuk és képzésük útján a társadalmi beilleszkedésüket segíti elő és enyhíteni hivatott a beilleszkedési zavarait.

Összességében a javítóintézetben végrehajtott előzetes letartóztatás célja a közösség és az egyén védelmének érdekében a társadalommal összeütközésbe került fiatalok reintegrálása, támogatása abban, hogy életét, magatartását az általános normák szerint tudja irányítani.

Az intézmény minden szakmai területén jelen van a zártság, figyelemmel a jogszabályok által előírt szigorú szabályokra, és ezek kézzelfogható, látható megjelenési formáira. A zártságot jelenti, hogy az előzetes letartóztatás alatt az intézményt elhagyni nem lehet (kivételek büntető-eljárás vagy egészségügyi ok), a kapcsolattartás szigorúan korlátozott és engedélyhez kötött, az intézményből való önkényes távozás fogolyszökés bűncselekménynek minősül. A zártság a büntető-eljárás korai szakasza ellenére többségében hosszabb időtartamú, az átlagos 8-12 hónaptól, az első fokú ítélet meghozataláig maximálisan két évig is tarthat. Az intézményben töltött idő bizonytalan, így a nevelési, oktatási, gondozási folyamatok tervezhetősége is nehézségeket jelent.

A hosszabb távon családi környezetből kiszakadt és zárt, félzárt intézményekben elhelyezettekre ható hospitalizációs hatások ellensúlyozása mellett az előzetes letartóztatottak csoportjaiban az ún. börtönártalmaktól (prizonizációtól) való megóvás is kiemelt feladat.

A zárt ún. totális intézményrendszert jellemző legfőbb ártalom a prizonizáció, amely a beilleszkedési nehézség mellett a bűnelkövetői attitűdöt is erősítheti, illetve a deviáns környezethez való szocializációt is elősegítheti. A prizonizáció egy folyamat, amelynek során a személy felveszi a zárt intézmény értékeit és erkölcsi normáit. Az asszimiláció során az egyén vagy egy csoport egyre többször lép kapcsolatba azzal a csoporttal, amelyhez igazodni kényszerül. A prizonizáció gyors folyamat lehet figyelemmel arra, hogy a kapcsolat folyamatosan fennáll, és nem lehet kilépni belőle. A prizonizálódási folyamat faktorai lehetnek: az alárendelt szerep elfogadása, a „börtönrendszer” valóságának elfogadása, új napi szintű elfoglaltságok megváltozása, új nyelv elsajátítása. A prizonizáció mértéke függ a kinti kapcsolatok minőségétől és mennyiségétől, a zárt környezetben lévő csoportok számától, a társaktól és az intézmény dogmáinak és kódjainak elfogadásától. A prizonizáció a rehabilitáció, a reintegráció, a reszocializáció ellen ható tényező. A visszailleszkedés esélye az adaptációs egyéni nevelési tervek függvénye. Minél szervezettebb, strukturáltabb tehát a zárt intézmény, a „börtönrezsím”, annál csekélyebb mértékben érvényesülhetnek a „börtönártalmak”.

Az előzetes letartóztatás javítóintézetben történő végrehajtásának lehetősége, a jogszabályi és az intézményi háttér megteremtése éppen azt a célt szolgálta, hogy a fenti ártalmak elkerülhetőek, minimalizálhatóak legyenek. Ezt támogatja az oktatás, a képességek fejlesztése, a foglalkoztatás, a személyiség fejlesztés, viselkedés korrekció, a családi kapcsolatok fenntartása. Az általában elhúzódó büntetőeljárások és így a hosszú időtartamú előzetes letartóztatások a fiatalok esetében súlyos és visszafordíthatatlan károsodáshoz vezethetnek, illetve bizonyosan nehezítik a reintegrációs folyamatot, növelve ezzel a bűnisméltés kockázatát.

Az intézmény szakmai programjának célkitűzése, hogy a fentebbi fejlesztési feladatokat figyelembe véve, olyan strukturált intézményrendszert, időbeosztást, ezek keretében egyéni fejlesztési programot alakítson ki, amely prizonizációs ártalmak ellenében a reszocializációt, a reintegrációt támogatja.

Nevelési – gondozási feladatok:

- Szocializációs szint emelése, szocializációs hiányok pótlása
- Tanulási elmaradások pótlása
- Kommunikációs szint emelése
- Kulturáltsági szint emelése
- Családi életre nevelés
- Munkavégzéshez szükséges készségek fejlesztése
- Az erkölcsi fejlődés segítése
- Egészséges életmódra nevelés, szenvedélybetegségek megelőzése, kezelése
- Felelősségvállalás erősítése az elkövetett bűncselekménnyel kapcsolatban
- Ismételt elkövetés esélyét csökkentő bűnmegelőzés

Nevelési-gondozási feladatok szervezeti keretei, színterei:

- Előzetes letartóztatásba helyezett fiatalok csoportjai (nevelőotthon),
- Egészségügyi ellátás, pszichológiai és mentálhigiénés gondozás
- Növendékügyi Iroda
- Oktatás, képzés – iskola, munkafoglalkoztatás

IV. 2. A Nevelőotthon feladatai

Az intézmény Szervezeti és Működési Szabályzata alapján a nevelőotthont közvetlenül a nevelési szakmai vezető irányítja. A nevelési szakmai egységet az előzetesen letartóztatott fiatalok nevelőotthoni (befogadó és végleges) csoportjai alkotják, az egységben nevelők, nappalos és éjszakai gyermekfelügyelők dolgoznak. Az egyes csoportokban dolgozók munkáját a nevelési csoport vezetője fogja össze.

IV. 2. 1. A nevelőotthoni csoportok struktúrája

A nevelőotthonban jelenleg nyolc csoport működik, ebből kötelezően, folyamatosan működik egy befogadó csoport, illetve az intézet igazgatójának döntése alapján hét nevelési csoport. A nevelési csoportok közül egy csoport speciális csoportként, egy csoport reszocializációs csoportként működik. A csoportok kialakításánál, illetve a fiatalok elhelyezésénél figyelembe vettük, hogy a tizenhatodik életévüket be nem töltöttek és a tizenhatodik életévüket betöltöttek külön lakóegységben kell elhelyezni, erre tekintettel két állandó csoportunkban 16. életévüket be nem töltött fiatalok vannak elhelyezve. Az életkori elkülönítés jogszabályban deklarált kitételéről az intézet igazgatója, a fiatalok érdekében eltérően is rendelkezhet.

A csoportok számát, valamint a csoportok esetleges speciális funkcióját a befogadott fiatalok számától, a felmerülő szükségletektől függően határozza meg az intézmény vezetője.

Egy-egy csoport befogadóképessége max. 12 fő, ez megfelel annak a gyermekvédelmi törekvésnek, hogy a hagyományos, nagy intézeti csoportformát felváltsa a kisebb csoport, ezzel az egyénre irányuló fejlesztés lehetősége. A több okból is sérült fiatalok, szokásosnál alacsonyabb tolerancia szintjének is ez a forma a megfelelőbb. A csoporthelyiségek építészeti kialakítása, a tárgyi feltételek színvonala a fiatalok igény szintjének növelését hivatott segíteni.

A csoportokban dolgozó munkatársak a nevelők, a nappalos és az éjszakai gyermekfelügyelők. A csoportvezető nevelő feladatköre a csoportjával kapcsolatos napi szolgálati teendők és a szakmai feladatok ellátásának szervezése, irányítása és ellenőrzése. Tevékenységükkel elősegítik, hogy az

adott csoportban dolgozó munkatársak – a házirend keretein belül – lehetőség szerint egységes szabályok és elvek mentén lássák el feladataikat, a fiatalokkal kapcsolatos információk mindenki számára folyamatosan rendelkezésre álljanak, az információáramlás biztosított legyen. A vezető nevelők a tapasztaltabb, nagyobb gyakorlattal rendelkező nevelők közül lettek kijelölve.

A nevelőotthonnak jelentős szerepe van az intézetben belüli élettér kialakításában, figyelemmel arra, hogy az intézetben a fiatalok idejük legnagyobb részét a csoportokban töltik (hétköznapokon és szombaton 12.30. órától a következő nap 7.00. óráig, illetve a teljes vasárnap, ünnepnapokon).

A fiatalok fejlesztése nagyrészt a csoportokban, a nevelők által irányított programokon keresztül történik. Ehhez kapcsolódik közvetve az oktatási, képzési, munkafoglalkoztatási program, amely az intézetben hétköznapokon és a szombati napokon 7.00-12.30. óra között zajlik, illetve a nevelőotthoni munkához szorosan kapcsolódó pszichológiai, metálfelügyeleti gondozás, az egészségügyi gondozás, illetve a növendékügyi irodán keresztül a hivatalos ügyek intézése.

A nevelőotthoni csoportok szervezésének és működésének keretei:

- I. 12-16 éves korosztály csoportja:** Az intézetben belüli korosztályi elkülönítést jogszabály írja elő, amely a fiatalok érdekét figyelembe véve egyben lehetőséget ad az igazgatónak az eltérő rendelkezés meghozatalára is. Ilyen érdek lehet többek között a fiatal korosztályától eltérő testi, szellemi, szocializációs fejlettsége. Jelenleg két 12-16 év közöttiek csoportja van, de ettől a korosztályi létszám változása miatt mindkét irányba el lehet térni.

Célcsoport: 12. életévüket betöltött, 16. életévüket be nem töltött fiatalok

Kiemelt cél:

- A csoport neveltségi szintjét meghatározó szociálisan kompetens viselkedés kialakítása. A viselkedés szabályozás alapvető eszközei a modellmutatás, az érzelmi kötődés, a normák következetes betartása és betartatása. Az életkori sajátosságokat figyelembe véve kialakítani azokat a nevelési helyzeteket, ahol az egymás iránti türelmet, együttérzést, szolidaritást fejlesztjük.

II. Speciális csoport

Célcsoport: értelmi fogyatékos, szenvedélybeteg, a súlyos beilleszkedési zavarokkal, személyiségzavarokkal, pszichés tünetekkel (szorongás, depresszió) küzdő fiatalok számára

Az egyéb csoporttól eltérően, a speciális csoportban 8 fő helyezhető el.

Kiemelt cél:

- a szabályokhoz és a közösséghez történő alkalmazkodás
- alapvető szükségletek és vágyak azonnali kielégítése időbeni elhalasztásának megtanulása,
- a tanuláshoz és a tartós munkavégzéshez szükséges pszichés és fizikai teherbíró képesség kialakítása,
- az önismeret, a kommunikáció, a konfliktuskezelés fejlesztése, a szabályokhoz való igazodás képességének kifejlesztése,

III. Reszocializációs csoport

Célcsoport: Súlyosabb disszociális tünetek –düh, oppozíciós zavarok, agresszió
 Jellemző: Viselkedésben megnyilvánuló kiegyensúlyozatlanság, szocializálatlan agresszió
 levezetés, impulzivitás, alacsony frusztrációs tolerancia, ingerlékenység, fokozott
 önérvényesítési vágy, szabályok betartásának korlátozottsága (képtelensége)

Törekedni kell arra, hogy az eredményesebb munka érdekében, a speciális csoporthoz
 hasonlóan, a részocializációs csoportban is csak 8 fő legyen elhelyezve.

Kiemelt cél:

- a szabályokhoz a közösséghez történő alkalmazkodás kialakítása
- a helytelenül rögzült szokások és téves reakciók korrekciója
- önismeret, kommunikáció, konfliktuskezelés fejlesztése
- szabályokhoz való igazodás készségének kialakítása

IV. Nevelési csoportok

V. Befogadó csoport

IV. 2. 2. Befogadó csoport

Az intézetbe elhelyezett fiatalok először a befogadó csoportba kerül, ahol a végleges csoportba
 helyezéséig, de legfeljebb egy hónapig tartózkodik.

Amennyiben az intézetbe befogadott fiatalok el kell különíteni a büntársától, akkor egy fő a
 befogadó csoportba, egy fő az igazgató által meghatározott másik nevelési csoportba kerül.

Amennyiben 12-16 év közötti fiatalok kerül befogadásra, úgy nem a befogadó csoportba, hanem
 azonnal, ennek a korosztálynak kijelölt csoportba kerül elhelyezésre. Ha a 12-16 éves korosztályban
 büntársak kerülnek befogadásra, úgy a részocializációs csoport a másik kijelölt csoport.

Függetlenül attól, hogy a fiatalok nem a befogadó csoportba kerül elhelyezésre az intézetben
 töltött első 30 napban, a befogadás folyamatának szabályai megegyeznek az általános elvárással.

A bűnelkövető fiatalok életében jelentős változást jelent a javítóintézeti elhelyezés. A legtöbb
 növendék egy lényegesen szabadabb világból érkezik intézetünkbe, ahol egy szigorú rezsim
 fogadja. A befogadó csoport nem más, mint az intézet „előszobája”. A növendékek itt tapasztalják
 meg első alkalommal az intézet alapvető sajátosságait. A befogadásra kerülő növendékek
 értékrendje gyakran sérült, sok esetben jelentősen eltér a társadalmi elvárásoktól. Általános
 műveltségük erősen hiányos, az iskolai képzettségük jelentősen elmarad, az életkorukhoz képest
 elvárható szinttől. A családi háttérrel tekintve általánosságban elmondható, hogy a legtöbb gyermek
 rossz anyagi körülmények között él, többszörösen hátrányos helyzetű családokban, ahol a
 normakövető magatartás nagyon minimálisan van jelen. Sokan intézeti körülmények között
 nevelkednek, ahonnan túlnyomó részt folyamatos szökésben vannak. Sok esetben figyelhető meg,
 hogy a növendékekben nem alakultak még ki azok a természetes gátak, amelyek megakadályoznák
 a deviáns viselkedést. Ezeknek a deprivációknak köszönhetően előfordul, hogy a bekerülő fiatal
 nincs tisztában az általa elkövetett cselekmény súlyosságával, és elbagatellizálja fogva tartásának

jelentőségét. A növendékek többségénél nehézséget okoz az új környezetbe való beilleszkedés, valamint az intézet szabályainak elsajátítása.

A felmerülő akadályok és problémák leküzdése érdekében az újonnan érkező növendék a befogadó csoportba kerül, ahol a nevelést végző szakemberek segítségével sajátíthatja el a tőle elvárt magatartási szabályokat és itt kapnak felkészítést a további intézeti életre.

A javítóintézeti nevelés célja, hogy a fiatalok helyes irányba fejlődjenek és a társadalom hasznos tagjává váljanak. Ezt a célt azonban csak úgy lehet elérni, hogy a befogadásra kerülő fiatalokat a befogadó csoportban a lehető leghatékonyabb alapokkal látjuk el. Ezeknek az alapoknak a megteremtése, csak tudatosan megtervezett és kidolgozott szakmai program segítségével, célirányos módszerek alkalmazásával, szakemberek irányítása mellett és a fiatalok tényleges együttműködésének elérésével biztosítható.

A befogadás után megismertetjük a fiatalokat az intézet elvárásaival, a jogaival, kötelezettségeivel. Elsősorban az intézet szabályait tartalmazó elsődleges dokumentumok, a Házi rend, a heti rend, napirend megismerése, feldolgozása és értelmezése történik. Cél az intézeti szabályoknak megfelelő szokásrendszer kialakítása, viselkedési szabályok begyakorlása, szabálytudat fejlesztése.

A továbbiakban egyéni és csoportbeszélgetések sorozata segíti megérteni, milyen lépéseket kell tennie a fiataloknak a nevelőtestülettel, növendékekkel való együttműködés kialakításához. A szabályok többszöri megfogalmazásának hangsúlyt ad az a tény, hogy a szubkultúra, ahonnan a fiatal jön, gyakran a társadalmi elvárásokkal ellentétes, azokkal gyakran markánsan szembenálló normákat fogalmaz meg, illetve nincs is követhető normarendszer. Fontos feladat, hogy a megfogalmazott normákat sokszor és sokféleképpen tegyük a gyakorlat számára érthetővé, hogy a morális elvárások cselekvésbe ágyazottan válhassanak először érthetővé, később belsővé.

A befogadási időszak másik kiemelt feladata a fiatalok felmérése, megelőző életvitelének feltérképezése, agresszió szintjének behatárolása, tanulási képességeinek felmérése. A vizsgálatokat az intézet szakértői csoportja végzi, amelynek tagjai a pszichológus, gyógypedagógus és orvos. A fiatal jobb megismerését szolgálja, a megyei pártfogói szolgálatoktól bekért környezettanulmány, amely a számunkra ismeretlen, objektíven feltérképezhetetlen területekről (lakhatási körülmények, mikrokörnyezet, a családi viszonyok, sérülések, baráti kör, stb.) szolgáltat információkat. Az elkészült szakmai vizsgálatok alapján egy összegző javaslat formájában tesz a team előterjesztést arra vonatkozóan, hogy melyik nevelési csoportba célszerű a befogadott fiatalokat kihelyezni. Az ún. kihelyezési értekezleten történik javaslat a végleges csoportba kerülésről, amelyet az intézet igazgatójának döntése véglegesít. Az összegző vélemény a javaslattal, a fiatalok személyi anyagába kerül és a munkatársak rendelkezésére áll.

A befogadó csoport az állandó csoportoktól eltérő funkciója, kiemelt jelentősége miatt az egyéb csoportoktól eltérő foglalkozási rendben működik. A befogadási időszakban a fiatalok nem járnak iskolába és munkafoglalkoztatásra. A délelőtti órarendjükben több sport, jogi ismeretek óra került beiktatásra, mindemellett a szakértői vizsgálatokon túlmenően is többet találkoznak pszichológussal, terapeutával, gyógy-és fejlesztőpedagógussal.

IV.3. Nevelési-gondozási program alapjai

A csoportban dolgozó vezető nevelő egyéni nevelési tervet készít a fiatalok számára a befogadásakor készített szakértői vizsgálatok megállapításai, családi kapcsolatairól beszerzett tájékoztatás, az intézetbe kerülése előtt készített pedagógiai, pszichológiai vélemények, valamint a

befogadást követően tapasztalt viselkedése és az egyéni beszélgetések során szerzett információk figyelembevételével.

A fiataikorúak nevelési, oktatási, gondozási programja az oktatási terv, illetve a nevelő által készített egyéni nevelési terv. Az egyéni nevelési tervet a befogadó csoportból a nevelési csoportba fogadást követően kell elkészíteni, majd a változásokat folyamatosan, havonta kell rögzíteni a értékelő táblázatban. Az értékelésben ki kell térni a fiataikorú:

- **magatartására**
 - ▶ az előzetes letartóztatáshoz való viszonya,
 - ▶ a bűncselekményhez való viszonya,
 - ▶ a nevelői utasítások, feladatok végrehajtásához való viszonyulás
 - ▶ a házirendben foglalt, illetve a nevelővel megbeszélte szabályok elsajátításának jellemzői
- **társas kapcsolatai jellemzőire**
 - ▶ az intézet munkatársaihoz (elsősorban nevelőkhöz, gyermekfelügyelőkhöz) való viszony
 - ▶ csoporttársakhoz való viszonyulás, csoporthelyzet
- **környezethez kapcsolódó viszonyára, környezettel való törődésére**
 - ▶ berendezéshez, tárgyi környezethez való viszony
 - ▶ környezet élőlényeihez (hobby állatok, növények) való viszonyulás
- **érzelmi, kapcsolati, indulati jellemzőire**
 - ▶ önfegyelem, önkontroll feladatmegoldásnál,
 - játék közben, konfliktushelyzetben
 - ▶ frusztráció tűrése
- **hétköznapi rutinok betartására**
 - ▶ tisztálkodás, ruházat, személyes környezet, higiénés, étkezési kultúra
- **tantárgyi ismeretek, készségek, képességek**

Elbocsátáskor az egyéni nevelési tervet le kell zárni, kérésre a büntetést végrehajtó intézmény - fiataikorúak büntetés-végrehajtási intézete, pártfogó felügyelői szolgálat – számára meg kell küldeni.

Az egyéni nevelési terv épít a befogadáskor készített szakértői vizsgálatokra, a családi kapcsolatokról beszerzett tájékoztatásokra, az intézetbe kerülés előtt, a büntetőeljárás során vagy gyermekvédelmi ellátás során keletkezett pedagógiai, pszichológiai véleményekre, a nyomozati szakaszban vagy korábban más eljárásban készített pártfogói környezettanulmányokra, a büntetőeljárás intézet számára rendelkezésre álló dokumentumaira.

A nevelő fiataikorúra vonatkozó megismerési folyamata az alábbiakból áll:

- hozott iratokból (előző iskolai végzettség, bírósági iratok, környezettanulmányok, elvégzett orvosi vizsgálatok, gyermekvédelmi gondoskodás iratai),

- a pszichológus által készített diagnózisból, ami kiterjed a megismerő funkciókra, az aktuális személyiség állapotra, az elvégzett tesztek eredményein alapuló véleményre,
- gyógypedagógus által készített tanulási képességet, tantárgyi tudást felmérő diagnózis eredményére,
- az iskola által készített véleményre
- a nevelő közvetlen megfigyeléseiből,

Az egyéni nevelési terv és az abban rögzített változások alapját képezik, az előzetes letartóztatás alapját szolgáló büntetőügyben, a döntést hozó bíróság számára készített pedagógiai véleménynek.

IV.4. Nevelőotthoni programok

A nevelőotthon programjai egyrészt a strukturált, napi rutinnal ismétlődő programokból, a szabadidős programokból, és az egyedi programokból állnak.

A nevelőotthoni program törzs részét az önkiszolgáló tevékenységek mellett a du. 14.00.-17.30. között, előre meghatározott rendben szervezett programok alkotják.

A programok fő típusai:

- sport programok
- tanulás, tanulássegítés
- nevelési óra
- konfliktuskezelés
- kommunikáció
- családpedagógia
- ismeretterjesztő foglalkozások
- kreatív foglalkozások
- kulturális foglalkozások
- könyvtári foglalkozás
- hitéleti foglalkozások

A programok közül minden nap van tanulás, tanulássegítés, és sportfoglalkozás. A többi foglalkozásról elmondható, hogy heti rendszerességgel, de váltakozó számban jelenik meg a délutáni programban.

A hétvégi programok rendje eltérő, ez ad lehetőséget a nagyobb, nem csak a csoportokat, hanem a szinteket, illetve az intézet teljes egészét érintő rendezvények megszervezésére, így pl. a sportversenyekre, vetélkedőkre, kulturális bemutatókra, stb.

Fő programtípusok jellemzői:

Sportélet

Intézetünkben fedett tornaterem, illetve udvari sportpálya, továbbá kondicionáló terem áll rendelkezésre. A fiatalok a délelőtti testnevelési foglalkozáson túlmenően, a délutáni órarend szerint is lehetőséget kapnak a sportolásra. A nevelőotthon alagsorában berendezett konditerem minden évszakban rendelkezésre áll, a csoportok változóan, de hetente legalább 3-4 alkalommal tudnak edzést tartani. Jutalomként a konditerem plusz használatára is van lehetőség az esti órákban. A nyári időszakban a kültéri sportolásra van lehetőség, továbbá az intézet udvarán található medencében tudnak úszni, játékos feladatokat megoldani, hűsölni a növendékek. A sportnak az

egészség megőrző és az egészség megőrzésében való prevenció szerepe mellett, jelentős szerepe van a zártság érzésének, a feszültségek, szorongások, az agresszió csökkentésében is. A különböző sportfoglalkozások erősítik a csapatszellemet, a csoport kohézióját és játék közben észrevétlenül ráéreznek az egymásra utaltságra, az egymásra figyelés szükségességére és fontosságára. A vasárnapi pihenőnap egyik részének programja minden alkalommal sport. A nevelési csoportok futball, röplabda, kosár-, és kézilabda, sakk, asztalitenisz, és csocsó bajnokságokon mérik össze a csoportok az erejüket.

Tanulás, tanulássegítés

Az intézetben élő fiatalok a délelőtti folyamán szervezett oktatási rendszerben vesznek részt a tankötelezettséghez, az osztályfokhoz igazodóan, heti négy alkalommal. Az oktatási munka csak úgy lehet hatékony, ha nevelőotthonban is segítik, támogatják ezt a munkát, így minden hétköznap délután kötelezően megjelenik a következő tanítási napra való felkészülés, az ismétlés. A tanuláshoz az egyéni felkészülés mellett, a jellemzően aluliskolázott növendékekre tekintettel szükségsszerűen ki kell egészülnie a tanulássegítési, korrepetálási programokkal, de ebben az időszakban van helye a tehetséggondozásnak is.

Nevelési óra

A nevelési óra a szocializációs hiányosságok közvetlen pótlására szolgál. Fő kérdések a helyes és helytelen fogalma, helyem a közösségben, az egyén és a közösség, felelősség vállalás, hogyan tovább(?), társadalmi elvárások, büntetés és jutalmazás.

Konfliktuskezelés

A befogadott fiatalokat a rossz konfliktus-kezelés jellemzi. Az intézet teljes szakmai programja közvetlenül az agresszió-helyettesítő módszerek megtanítását célozza. A programokban a konfliktus-kezelésre fókuszáló programok is jelen vannak. Ezek fő kérdéskörei: a tolerancia, a másság elfogadása, az egyén és a közösség érdeke, szabálykövetés, növendék és nevelő kapcsolata, növendék és növendék kapcsolata. A foglalkozások a beszélgetések mellett főként a szituációs játékokra építenek.

Kommunikáció

A befogadott fiatalokat nagy mértékben jellemzi, hogy a szociális készségük hiányos, amelyeknek csak egy része, hogy a tanulási folyamatukban elmaradtak, alacsonyabb osztályfoknál tartanak, mint a kortársaik. A tanulás és a tanulás segítés mellett külön figyelni kell az olyan készségek fejlesztésére, amely a mindennapi életben segíti őket. Támogatja a munkaerő-piacon való megjelenést, az álláskeresést, a praktikus ismeretek elsajátítását. Ennek része: a bemutatkozás megtanulása, a magán-, és a hivatalos levél írása, ügyintézés, önéletrajz készítés, állás(interjú), metakommunikáció megismerése. A foglalkozások a beszélgetések mellett főként a szituációs játékokra építenek.

Családpedagógia

A fiatalok életében meghatározó, hogy az intézményből való kikerülés után saját családjukba hogyan tudnak visszailleszkedni, de a legtöbb esetben az, hogy a gyermekvédelmi gondoskodásban töltött évek vagy a rossz mintát nyújtó családi környezetből való kikerülés után, hogyan tudnak családot alapítani. A családpedagógia foglalkozások fő témakörei: a család szerepe, a család, mint közösség, költségvetés, tervezés, felelősség vállalás, gondoskodás egy életen át, házasság, pár kapcsolat, gyermeknevelés, családi pillanatok.

A foglalkozások a beszélgetések mellett főként a szituációs játékokra építenek.

Ismeretterjesztő foglalkozások

Az iskolai képzési területeket kiegészítve rendszeresen jelen vannak a csoportok számára különböző témákban szervezett ismeretterjesztő foglalkozások, amelyek játékos, az érdeklődést felkeltő, a tanulásra motiváló foglalkozások keretében zajlanak inkább az oktatásban kevésbé jelenlévő, azt kiegészítő témákra, érdekességekre koncentrálnak a természettudományos ismeretektől, a technikai érdekességekig. Valamennyi csoport társalgójában található televízió és DVD lejátszó. Ennek segítségével a foglalkozások keretében rendszeresen sor kerül ismeretterjesztő filmek megtekintésére is.

Kreativitásra nevelés - szakkörök

A manuális foglalkozások egy része, a délelőtti oktatási, munkáltatási programhoz igazodóan van jelen az intézet életében. A manuális, kreatív foglalkozások célja egyrészt, hogy a fiatalok megismerkedhessenek minden alapvető kézműves technikával, fejlesztve ezzel kreativitásukat, ügyességüket, fantáziájukat, amely akár a későbbiekben a sikerélményeken keresztül szakmatanulásig is elvezethet. A manuális tevékenység mindig megnyugtató hatású, tehát terápiás jellege miatt is fontos.

A nevelőotthoni tevékenységek között inkább az alapvetően terápiás hatású kreatív foglalkozások vannak jelen, így a művészetterápia, zeneterápia.

A kreatív foglalkozás keretében a nevelővel történő egyeztetést követően, többségében egyéni jelentkezés alapján kerülnek kiválasztásra a növendékek, délutánonként heti három alkalommal, ebéd-től vacsoráig terjedő időszakban, különböző nevelési csoportokból. Több növendék hosszabb ideje jár a foglalkozásokra. Ezeknél a fiataloknál zömében a tehetséggondozás feladata is szóba jöhet. Választható tevékenységek:

- üvegfestés, kisebb agyagból készült tárgyak
- rajz, festés, másolás, színezés
- Textilmunkák: varrás, hímzés, csomózás, fonás,
- Papírmunkák: hajtogatás, origami, papírkép, mozaik,
- Gyöngyhímzés, gyöngyszövés

A kreativitás az élet egész területén segít a problémamegoldó gondolkodás fejlesztésében, a világra való nyitottságban, az intelligencia fejlesztésében. Jelentős mértékben építi a személyiséget, önértékelést, pozitívabb jövőképet ad. Segíti a növendéket a társaihoz való alkalmazkodásban és alkalmat ad arra, hogy megerősítse őt az identitás keresésében. Az önkifejezés segítségével, indulatok, vágyak áttételezése történik nem verbális szinten.

Huzamos ideje működtetjük a **Tánc-Zene-Ének szakkört**, ahol a fiatalok autentikus roma táncot, éneket tanulhatnak egy roma családtól. A szakkör több funkciót is betölt, hiszen egyrészt szakköri tevékenységként hozzájárul a kisebbségi kultúra alkalmazásához, a növendékek identitásának erősítéséhez, másrészt a szakkör vezetőin keresztül pozitív mintát nyújt a családi életről, a szülő és gyermekei harmonikus, egymásra számító és egymásért tenni akaró kapcsolatáról.

Művészetterápia, zeneterápia, egyéni és csoportos foglalkozások

Heti rendszerességgel, 2-2 alkalommal további művészet, - és zeneterapeuta szakember is segíti egyéni és csoportos foglalkozás keretében a fiatalok fejlesztését. A zene, a művészeti tevékenység, az együttlét és együtt dolgozás segít a kapcsolatteremtésben, a feszültség levezetésében, mederbe terelésében és ott tartásában az érzelmek kifejezésében, a személyiség

feltárulkozásában. Az alkotásokban kifejeződő érzelmek, a visszajelzések, a felkészítő közös beszélgetések azt a célt szolgálják, hogy a fiatalok jobban megismerjék magukat, fejleszthessék önbizalmukat és önismeretüket, rátalálhassanak pozitív énképükre és ebben megerősítést kapjanak.

Kulturális tevékenységek

Az intézeti kulturális élet sokszínűségére törekszünk, melynek alapja a zene, tánc, színjátás, vers és prózamondás, ünnepekre, évfordulóra történő felkészülés és előadások tartása.

A roma kultúra megjelenik a növendékek rajzaiban, festményeiben, amelyeket az intézet közös helyiségeinek díszítésére lehet felhasználni, de megjelenik a tehetségkutató versenyeken is, ahol egyéni és csoportos előadásban énekkel és táncal készülnek a növendékek. Lehetőségeinkhez mérten törekszünk arra, hogy az intézeti szubkultúrára tekintettel autentikus roma tánc és zene tanítására teremtsünk lehetőséget, a cigánység történetének, hagyományainak ismertetése mellett.

Fontosnak ítéjük a hagyományos (pl. Mikulás, Karácsony, Farsang, Húsvét), továbbá a nemzeti ünnepek (március 15. október 23.) méltó módon történő megünneplését. A felkészülés több szinten történik. Egyrészt az ismeretterjesztés, tanítás révén valamennyi növendék találkozik az esemény történeti, kulturális hátterével. Más élményt ad az ünnepekre felkészülés azoknak a növendékeknek, akik az ünnepi műsorra készülhetnek és az intézet közössége előtt szerepelhetnek. Ünnepeink, történelmi gyökereink, hagyományainak megismerése erősíti az egy közösséghez tartozás érzését, a színvonalas műsorokon való részvétel pedig növeli a szereplők önbizalmát, megadja az együtt dolgozás, a sikeres együttműködés örömet.

Az intézeti növendékekre általánosan jellemző erő dominanciáját lehet háttérbe szorítani és a versenyszellemet egy pozitívabb síkra terelni a rendszeresen megrendezett rajz versenyekkel, a vers és prózamondó versennyel, tehetségkutató versenyekkel, ahol a fiatalok valódi értékeket tudnak felmutatni és közvetíteni társaik felé, bemutatva azt is, hogy milyen sokszínű, elfogadásra érdemes növendékekből áll az előzetesen letartóztatott közössége.

Könyvtári foglalkozás

A délelőtti foglalkozások mellett, a délutáni órarend szerves része a könyvtári foglalkozás, amelyen minden nevelési csoport heti egy alkalommal vesz részt. A könyvtári foglalkozás nem csak a könyvek, folyóiratok cseréjére, de ismeretterjesztésre, beszélgetésre is alkalmat nyújt.

Hitélet az intézetben

Az intézetben biztosított a vallásgyakorlás. Heti rendszerességgel, szintenként tart biblia történeti foglalkozásokat a csoportoknak intézetünk egyik nevelője, amelyet filmvetítéssel tesz látványosabbá és érthetőbbé. A keresztény ünnepek közeledtével az ünnephez szorosan kapcsolódó ismeretanyag kerül átadásra. Az intézményben a hitélet gyakorlására ún. „Csendes szoba” került kialakításra, így megteremtettük annak lehetőségét is, hogy rendszeresen jelen lehessenek az egyházak, felekezetek képviselői. Heti rendszerességgel keresi fel intézetünk fiataljait a katolikus egyház képviselője és egyházközsége néhány fiatalja, akik a fiatalokkal közösen rajzolnak, énekelnek, beszélgetnek, imádkoznak. Karácsonykor az egyik református gyülekezet fiataljai ajándékoznak meg bennünket műsorokkal. Ezek a foglalkozások beágyazódtak az intézet életébe, a délutáni órarendbe és törekednünk kell arra, hogy hosszú távon is együttműködhessünk, mivel rendkívül jó hatással vannak fiataljainkra, mindennapi életükre.

A keresztény ünnepek közül az Adventet, a Karácsonyt és a Húsvétot az intézet fiataljai és munkatársai közösen ünneplik. Immár hagyománnyá vált, hogy az udvarunkon felállított kopjafánál együtt ünnepeljük a halottak Napját is.

Elmondható, hogy az előzetesen letartóztatott fiataljaink jelentős részének kultúrájában jelen van a vallásos érzület, amely a közvetlen környezetük díszítésében, vallásukra utaló tárgyak őrzésében is megjelenik.

Szabadidő a nevelésben:

A szabadidős tevékenységeket két nagy csoportra lehet osztani. Egyrészt a házi és heti rendben előre tervezett, kiszámítható szabadidős tevékenységek, amelyeket fentebb már jeleztünk, másrészt van a fiatalkorúaknak olyan szabadidejük, ún. saját idejük, amelynek eltöltéséről belátásuk szerint dönthetnek. Ez hétközben az esti takarítás és a takarodó közötti időszak, illetve vasárnap, a szervezett programon kívül eső időtartam. Ilyenkor a növendékek egyénileg foglalják el magukat (pl.: olvasnak, levelet írnak, ajándékot készítenek), illetve csoportos játékban vesznek részt (pl.: ping-pong, csocsó, társasjáték, közös zenehallgatás, TV. nézés, stb.), vagy éppen csak beszélgetnek egymással. Ilyenkor többségében családi, bensőséges hangulat, nyugalom a jellemző, ami jó lehetőséget nyújt a szolgálatban lévő nevelőknek arra, hogy beszélgessen a növendékekkel, vagy ő maga is beálljon valamelyik játékba.

A lakókörnyezet rendben tartása, díszítése:

Növendékeink jelentős részének az otthon vagy akár a korábbi intézményes nevelés nem adta meg annak a lehetőségét, hogy saját tárgyakkal vegyék körbe magukat, hogy a környezetük értékke válják, amelyet meg kell óvni. Erre tekintettel kiemelt jelentősége van a nevelőotthonban a nevelési csoportok kialakításának, rendben tartásának, saját készítésű tárgyakkal való díszítésének. Megtanulják, hogyan lehet otthonossá varázsolni az intézeti szobákat, hogyan lehet a közös helyiségeket évszakonként és ünnepenként újra alakítani. Megtanulják az eszközök használatát, a háztartási ismereteket. A kitűzött célok elérésének érdekében rendszeresen meghirdetjük a „Tiszta háló” „, Rendes szint „, versenyt, a nyerteseket díjazzuk.

Motivációs rendszer, jutalmazás, büntetés

A nevelés háttérét az általános szabályokra egységesen alkalmazott, a Rendtartás szabályaira épülő jutalmazási-büntetési rend képezi. A jutalmazás és büntetés alapelveit a Házirend foglalja magába. A Házirend magatartási szabályokat állapít meg, melynek betartása megerősítést (dicséretet), megszegése pedig büntetést von maga után. A jutalmazások és büntetések alkalmazásakor figyelembe kell venni a fiatalok egyéni különbözőségeit, életkori és fejlődési sajátosságait, személyiségük állapotát, fizikai és mentális teljesítőképességüket. Ügyelni kell arra, hogy a jutalmazások, dicséretet alkalmazásánál betartsuk a fokozatosság elvét, figyelembe vegyük a Házirendben szabályozott elmarasztalások és elismerések hierarchiáját. A közösen kialakított szabályok betartása biztosíthatják azt, hogy ne devalválódjon a jutalmazási-büntetési rendszerünk.

A magatartási szabályok, a házirend valamint a jutalmazási-büntetési rendszer az egyértelműség, következetesség, kiszámíthatóság, kölcsönös tisztelet alapelveire épül, és a fiatal számára világos kereteket biztosít.

V. Az oktatás-képzés szakmai egysége

Az elmúlt időszakban bekövetkezett jogszabályváltozás 12-21 életévre toltta ki a javítóintézeti nevelésre utaltak lehetséges tartamát, ami fokozott odafigyelést igényel az intézet oktatási-képzési egységétől is.

V. 1. Az iskola pedagógiai programja

Az intézményben folyó:

- nevelés és oktatás céljait, feladatait
- az iskolai életet
- a tehetség, a képesség kibontakoztatását
- a szociális hátrányok, a beilleszkedési, magatartási, tanulási nehézségek enyhítését segítő tevékenységeket
- a gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységet
- továbbá a tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő programot
- az iskola helyi tantervét
- szakmai képzés esetén a szakmai programot.

Az oktatás célja, hogy az intézetbe bekerülő növendékek általános iskolai vagy a fogyatékkal élő fiatalok, a fogyatékoságuk típusának megfelelő iskolai oktatásban vegyenek részt, így általános iskolai, szakiskolai, szakközépiskolai vagy gimnáziumi képzésben tanulhatnak tovább, nevelési – oktatási - képzési feladatokat ellátó pedagógusok irányításával és tehetnek osztályozó vizsgákat együttműködési megállapodások alapján a vizsgáztató iskolák által kijelölt bizottság előtt.

A Rendtartás szerint az intézetben folyó oktatás képzés célja a fiatalok iskolai hiányosságainak pótlása, megkezdett tanulmányainak folytatása, és a munkaerő-piaci esélyét növelő képzettség megszerzése. Az alapfokú iskolai végzettséggel nem rendelkező fiatalok – ha tanköteles – be kell írni általános iskolába, ha a tankötelezettség megszűnt, kérelmére biztosítani kell, hogy általános iskolai oktatásban részt vehessen. A fogyatékos fiatalok számára a fogyatékoság típusának megfelelő iskolai oktatást kell biztosítani.

A felnőtt élet sikeressége, a beilleszkedés, a munkaerő piacra történő belépés szempontjából kiemelt fontosságúnak gondoljuk a kulcskompetenciák fejlesztését, az egész életen át tartó tanulásra történő felkészítést, a hatékonyság egyik feltételként pedig a modern személyközpontú, interaktív, kooperatív, tapasztalati tanulásra alapozó tanulásszervezési eljárások, módszerek, pedagógiai kultúra általánossá tételét.

Kiemelt feladatnak tekintjük, az egyes kulcskompetenciák fejlesztését. Kulcskompetenciák azok a tudások és képességek, amelyekre minden egyénnek szüksége van személyes boldogulásához és fejlődéséhez, az aktív állampolgári léthez, a társadalmi beilleszkedéshez és a munkához.

A hagyományos kulcskompetencia fejlesztése mellett (anyanyelvi kommunikáció, idegen nyelvi kommunikáció, matematikai kompetencia, természettudományos kompetencia) fontos a hatékony, önálló tanulás kialakítása, megalapozása, a szociális és állampolgári kompetencia fejlesztése,

esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség fejlesztése, környezettudatos nevelésre, felkészítés a felnőtt lét szerepeire.

A hatékony, önálló tanulás

A hatékony, önálló tanulás azt jelenti, hogy az egyén képes kitartóan tanulni, saját tanulását megszervezni egyénileg és csoportban egyaránt, ideértve az idővel és az információval való hatékony gazdálkodást is. Felismeri szükségleteit és lehetőségeit, ismeri a tanulás folyamatát. Ez egyrészt új ismeretek szerzését, feldolgozását és beépülését, másrészt útmutatások keresését és alkalmazását jelenti. A hatékony és önálló tanulás arra készíti a tanulót, hogy előzetes tanulási és élettapasztalataira építve tudását és képességeit helyzetek sokaságában használja otthon, a munkában, a tanulási és képzési folyamataiban egyaránt. A motiváció és a magabiztosság e kompetencia elengedhetetlen eleme.

Szociális és állampolgári kompetencia

A személyes, értékorientációs, interperszonális, interkulturális, szociális és állampolgári kompetenciák a harmonikus életvitel és a közösségi beilleszkedés feltételei, a közjó iránti elkötelezettség és tevékenység, felöleli a magatartás minden olyan formáját, amely révén az egyén hatékony és építő módon vehet részt a társadalmi és szakmai életben, az egyre sokszínűbb társadalomban, továbbá ha szükséges, konfliktusokat is meg tud oldani. Az állampolgári kompetencia képessé teszi az egyént arra, hogy a társadalmi folyamatokról, struktúrákról és a demokráciáról kialakult tudását felhasználva, aktívan vegyen részt a közügyekben.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség magában foglalja az esztétikai megismerés, illetve elképzelések, élmények és érzések kreatív kifejezése fontosságának elismerését mind a tradicionális művészetek nyelvein, illetve a média segítségével, ideértve különösen az irodalmat, a zenét, a táncot, a drámát, a bábjátékot, a vizuális művészeteket, a tárgyak, épületek, terek kultúráját, a modern művészeti kifejezőeszközöket, a fotót s a mozgóképet.

Környezettudatosságra nevelés

A környezettudatosságra nevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezetmegővására, elősegítve ezzel az élő természet fennmaradását és a társadalmak fenntartható fejlődését.

Felkészülés a felnőtt lét szerepeire

A felnőtt lét szerepeire való felkészülés egyik fontos eleme a pályaorientáció. Általános célja, hogy segítse a tanulók további iskola- és pályaválasztását. Összetevői: az egyéni adottságok, képességek megismerésén alapuló önismeret fejlesztése; a legfontosabb pályák, foglalkozási ágak és a hozzájuk vezető utaknak, lehetőségeknek, alternatíváknak a megismerése tevékenységek és tapasztalatok útján. Tudatosítanunk kell a tanulóknak, hogy életpályájuk során többször kényszerülhetnek pályamódosításra. Az iskolának – a tanulók életkorához és a lehetőségekhez képest – átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket kell

biztosítani, amelyek elősegíthetik, hogy a tanulók kipróbálhassák képességeiket, elmélyedhessenek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, ezzel is fejlesztve ön- és pályaismereteiket. A pályaaorientáció csak hosszabb folyamat során és csak akkor lehet eredményes, ha a különböző tantárgyak, órán és iskolán kívüli területek, tevékenységek összehangolásán alapul.

V. 2. Az oktatási- képzési részleg célja

A nevelés-oktatás, képzés, foglalkoztatás által segítsük tanulóinkat megelőző életútjuk során bekövetkezett hiányok és lemaradások pótlására, olyan új ismeretek, képességek, készségek, szokások kialakítására, amely növelheti az esélyét társadalmi beilleszkedésüknek.

Célunk, hogy tanulóink

- megszeressék és kötődjenek az iskolához, az iskolában dolgozókhöz, pozitív élményekben részesüljenek
- minél előbb beiskolázásra kerüljenek, a különböző iskolatípusokba eltérő életkoruk, felkészültségük és képességeik valamint különböző szintű motiváltságuk ellenére és, hogy a nekik leginkább megfelelő formában folytathassák tanulmányaikat, vizsgázhassanak az évfolyamon előírt követelményekből
- legyenek nyitottak, probléma érzékenyek, kreatívak, kooperatívak, keressék az adaptív megoldási lehetőségeket
- egy bizonyos meghatározott tudásszintet érjenek el
- kiegyensúlyozottabb, céltudatosabb emberekké váljanak.
- hogy tanulóink egészségesebbek, tudatmódosító és egészségre ártalmas szereket mellőzni tudjanak, edzettebbek legyenek
- deviáns életvitelüket feldolgozni és megváltoztatni képesek lehessenek

Célunk továbbá, hogy az iskola

- folytassa az előző szakasz nevelő-oktató munkáját, a képességek, készségek fejlesztését
- megvalósítsa a különböző érdeklődésű, eltérő értelmi, érzelmi, testi fejlettségű, képességű, motivációjú, szocializáltságú, kultúrájú fiatalok együtt nevelését
- a fejlessze tanulóink kreativitását, gondozza a tehetségeket
- készítse fel a tanulókat érdeklődésüknek, képességüknek és tehetségüknek megfelelően a társadalomba való majdani beilleszkedésre a deviáns életvitel alternatíváját mutassa fel
- felkészítse fel a jogok és köteleességek törvényes gyakorlására tanulóinkat
- segítse diákjainkat abban a folyamatban, amelyben műveltebb emberré, gazdagabb személyiséggé, felelőspolgárrá, tisztességes, emberséges, alkotásra, boldogságra képes emberré válhassanak
- elnyerje az iskolahasználók és fenntartók elégedettségét
- képes legyen a tanulók számára kívánatos pozitív jövőképet mutatni

A tanításhoz szükséges eszközök, így tankönyvek, munkatankönyvek, feladatlapok, illetve egyéb taneszközök korlátozott számban állnak rendelkezésre, állaguk megőrzésével több növendéket is kiszolgálnak. Az intézetben a korszerű követelményekhez igazodunk, így évek óta jelen van a számítástechnika önálló oktatása, illetve a számítógép használat más tárgyak oktatása keretében. A nevelés-oktatás eszközei illeszkednek az intézmény nevelési céljaihoz, módszereihez.

V. 3. Az oktatási-képzési részleg helye az intézetben

Az intézmény Szervezeti és Működési Szabályzata alapján az Oktatási - Képzési egység két fő szervezeti részből áll

- az oktatást-képzést biztosító iskola
- a képzést támogató ún. munkafoglalkoztatás

Iskola

Az Intézet Oktatási - Képzési részlegét a Szervezeti és Működési Szabályzat szerint közvetlenül az oktatási szakmai vezető irányítja.

A nevelő-oktató munkát olyan főállású nevelők (pedagógusok) végzik, teljes körűen ellátják a normál és az eltérő tantervű nevelő-oktató munka feladatait. A nevelői munkakörben a feladatok ellátásához szükséges végzettségekkel rendelkeznek, így:

- szaktanárok,
- gyógypedagógusok

Az oktatási szakmai vezető tervezi, szervezi a nevelési-oktatási folyamatot, összehangolja a szakmai team nevelő-oktató tevékenységét. Felméri az intézetbe kerülő fiatalok tudásszintjét, megtervezi az egyéni fejlesztést, korrepetálást, felzárkóztatást. A tanítók, szaktanárok, gyógypedagógusokkal, együtt és önállóan is tervezi, szervezi, irányítja és vezeti az osztályozó vizsgákra felkészítő foglalkozásokat, tanórán kívüli tevékenységeket. Tanórai vagy tanórán kívüli foglalkoztatás keretében tehetséggondozást végez. Elvégzi a nevelés –oktatással kapcsolatos adminisztrációs feladatokat. Felelős a Házirend betartásáért.

Szaktanárok

Tervezi, szervezi a nevelési-oktatási folyamatot, összehangolja a szakmai team nevelő-oktató tevékenységét. Felméri az intézetbe kerülő fiatalok tudásszintjét, megtervezi az egyéni fejlesztést, korrepetálást, felzárkóztatást. A tanítók, szaktanárok, gyógypedagógusokkal, együtt és önállóan is tervezi, szervezi, irányítja és vezeti az osztályozó vizsgákra felkészítő foglalkozásokat, tanórán kívüli tevékenységeket. Tanórai vagy tanórán kívüli foglalkoztatás keretében tehetséggondozást végez. Elvégzi a nevelés –oktatással kapcsolatos adminisztrációs feladatokat. Felelős a Házirend betartásáért.

Gyógypedagógusok

Tervezi, szervezi a nevelési-oktatási folyamatot, összehangolja a szakmai team nevelő-oktató tevékenységét. Felméri az intézetbe kerülő fiatalok tudásszintjét, megtervezi az egyéni fejlesztést, korrepetálást, felzárkóztatást. A tanítók, szaktanárok, gyógypedagógusokkal, együtt és önállóan is tervezi, szervezi, irányítja és vezeti az osztályozó vizsgákra felkészítő foglalkozásokat, tanórán kívüli tevékenységeket. Tanórai vagy tanórán kívüli foglalkoztatás keretében tehetséggondozást végez. Elvégzi a nevelés –oktatással kapcsolatos adminisztrációs feladatokat. Felelős a Házirend betartásáért.

Egy, az igazgató által kijelölt megfelelő szakmai végzettséggel bíró gyógypedagógus tagja az intézeti szakértői csoportnak. Feladata az új növendék beérkezését követő harminc napon belül szakmai protokoll szerinti vizsgálatok alapján, egy összegző szakvélemény és javaslat elkészítése, dokumentálása. Munkáját egyénileg és meghatározott időnként összehívott team-ben végzi, más egyéb feladatainak elvégzése mellett.

Gyógypedagógiai, speciális nevelést biztosít azok részére, akik a szakértői és mentálhigiénés

csoport javaslatot tesz, melynek célja a beilleszkedés enyhítésére, a sérüléseket kísérő részképesség kiesések, motivációs – figyelem - koncentrációs zavarok korrigálása

Nevelőtanárok

Tervezi, szervezi a nevelési-oktatási folyamatot, összehangolja a szakmai team nevelő-oktató tevékenységét. Felméri az intézetbe kerülő fiatalok tudásszintjét, megtervezi az egyéni fejlesztést, korrepetálást, felzárkóztatást. A tanítók, szaktanárok, gyógypedagógusokkal, együtt és önállóan is tervezi, szervezi, irányítja és vezeti az osztályozó vizsgákra felkészítő foglalkozásokat, tanórán kívüli tevékenységeket. Tanórai vagy tanórán kívüli foglalkoztatás keretében tehetséggondozást végez. Elvégzi a nevelés –oktatással kapcsolatos adminisztrációs feladatokat. Felelős a Házirend betartásáért.

Az iskolában alkalmazott gyermekfelügyelők, rendészek

A nevelő-oktató munkában közvetlen segítőtársa a nevelő-oktató munkát végző pedagógusnak. Tevékenységét a pedagógus irányításával, ill. annak útmutatásai alapján önállóan is végzi. Elsősorban a fiatalok körüli őrzésbiztonsági feladatokat lát el. Részt vesz az iskolai és tanórán kívüli programok lebonyolításában önállóan és teamben. Elvégzi a nevelés –oktatással kapcsolatos adminisztrációs feladatokat. Felelős a Házirend betartásáért.

V. 4 Tárgyi feltételek

Az intézmény speciális, zárt jellegéhez igazodva az oktatás-képzés az intézet területén, egy épületen belül történik. Az oktatás megszervezéséhez több (nagy és kis tanterem áll rendelkezésre, melyek az egészségügyi követelményeknek megfelelően kerültek kiépítésre, így alapterületük, megvilágításuk, berendezési tárgyaik a feladatokhoz illeszkedően kerültek kialakításra. Az alapvető feltételek mellett fontos a berendezési tárgyak differenciálásával, a dekorációval a termék egyediségét biztosítani. Az általános tantermek mellett rendelkezésre állnak olyan helyiségek, melyek alkalmasak ún. nagy és kiscsoportos foglalkozások lebonyolítására, illetve egyéni konzultációk folytatására. Az épületben könyvtár, díszterem színpaddal is van.

Az oktatáshoz szükséges taneszközök, szemléltetőeszközök elkülönítésére külön szoba áll rendelkezésre. Az iskolaépületen kívül, az intézmény fedett, illetve nyitott sportpályáján kerül sor a testnevelés órákra.

Az oktatási munkában résztvevő munkatársak felkészülésére, a tantestületi megbeszélésekre ún. tanári szoba biztosítja a feltételeket

V. 5. A képzés rendje

Oktatásban az intézet minden növendéke részesül.

Az intézet oktatási feladatainak kialakításánál többféle szempontnak is meg kell felelni. Egyrészt alapvetően az oktatás célja, az alapképzés hiányosságainak korrigálása, a növendékek ismereteinek bővítése, magasabb iskolai végzettség megszerzése, mindezek által a fiatalok munkaerő-piaci esélyeinek növelése. Másrészt figyelemmel kell lenni az intézetben lévő sajátos jogi keretek betartására, pl. egy ügyben letartóztatottak elkülönítésére.

Nagy kihívást jelent, hogy minden esetben a hozzánk került fiatalok oktatási szükségletéhez tudjuk alakítani iskoláztatásukat. A szükségletközpontú gondolkodás eredménye, hogy több esetben egy-egy fiatalok speciális helyzetéhez kell az oktatás lehetőségét megteremtünk.

Az intézmény önálló iskolával nem rendelkezik, ezért az oktatás külső iskolákkal kötött szerződések szerint, együttműködési megállapodások alapján történik. Tekintettel az előzetes letartóztatás időbeni határainak kiszámíthatatlanságára, a fiatalkorúak egy évben több alkalommal, éves és féléves vizsgákat tehetnek egyrészt kötött időpontokban (január, május, augusztus), másrészt a büntető-eljáráshoz igazodva, rendkívüli esetben, egyéni időpontokban.

Tanulócsoportok, osztályok

- általános iskola 1-8. osztály
- speciális általános iskola 1-8. osztály
- szakiskola 9-10 osztály
- igény szerint szakközépiskola, gimnázium

Az intézményben elvégzett oktatási tevékenység egy-egy terminusának végén, a vizsgák alkalmával az intézetben működő munkatársak jelenlétével, de a szerződött iskolák oktatóiból alakult vizsgabizottságok minősítik a tanulókat, illetve állítják ki ennek alapján a bizonyítványt.

A tanulók iskolai végzettségüknek megfelelő tanulócsoportokban tanulnak. Az oktatást egyéni oktatási tervek alapján, szaktanárok, tanítók, gyógypedagógusok, nevelőtanárok végzik, munkájukat gyermekfelügyelők, illetve rendészeti munkatársak segítik.

Tanulók iskolai előmenetelüket befolyásoló tényezők

- szocio - kulturális háttérükre jellemző a szülők alacsony iskolázottsága, az iskolában elsajátítható tudás, mint érték elismerésének, és elvárásának hiánya
- családjuk életminőségének romlása
- hiányzás, évismétlés után kerülnek ismét iskolapadba, folytatják tanulmányaikat
- sok esetben az írás-olvasás és számolás alapszintűvel, a tanulás még a felső tagozatos végzettséggel rendelkezőknek is komoly nehézségeket okoznak
- tudásszintjük bekerülésükkor sokszor nem éri el a bizonyítványuk alapján elvárható szintet
- negatív élmények traumatizáló hatása miatt, bukások, iskolai kudarcok következményeként, tanulás iránti motivációjuk alacsony
- korábban tankötelezettségüknek sok esetben, mint magántanulók tettek eleget, felmentették őket a minden napos iskolába járás alól
- önismeretük, önbecsülésük, önbizalmuk labilis, saját képességeik megítélésében irreálisak, lehetőségeiket nem ismerik, sokszor alul értékelik magukat
- magasabb iskolai végzettség megszerzését nem tartják szükségesnek, jövőbeli életük meghatározó elemének, a tanulás, a tudás, mint érték nem jelenik meg
- jövőképük kialakulatlan, nem érznek reális lehetőséget élethelyzetük megváltoztatására
- gyenge a kommunikációs képességük,
- határozatlanság, céltudatlanság, döntési képesség hiányosságai
- korábbi tanulási sikertelenség, kudarcélmény, kirekesztettség élménye
- egyes tevékenységekben, különösen művészeti téren tehetség

V. 6 Az oktatás folyamata

- Ismeretek feltérképezése, fiatalkorúak személyiségének, körülményeinek sokoldalú vizsgálata
- A fiatalkorúról megszerzett ismeretek alapján az egyéni oktatási terv elkészítése

- Pozitív élményhez juttatással, a tanulás szükségességének elfogadtatásával, megszerettetésével a motivációs szint emelése,
- a fiatalok érdeklődési körének szélesítése, figyelmük felkeltése, együttműködésük ösztönzése,
- A hiányzó ismeretek pótlása, meglévő tudás rendszerezése
- Alapismeret és alapkészségbeli hiányosságok pótlása, felzárkóztatás
- Tanulmányi előremenetel elősegítése, biztosítása a tantervi követelmények teljesítésével
- Magasabb iskolai végzettség megszerzése (az alapképzés befejezése)
- Középfokú oktatási rendszerbe való sikeres belépés, illetve a megkezdett képzés folytatása
- A végzettségek megszerzése mellett olyan képességek és készségek kialakítása, amely alkalmassá teszi a fiatalkorút a piacképes konvertálható tudás megszerzésére
- Támogatása az életkorúknak és képességeiknek megfelelő önálló ismeretszerzésre
- A tanuláshoz csatlakozó képzőművészeti zenei és testi nevelés;
- Társadalmi, jogi, etikai, családi ismeretek nyújtása;

Ennek érdekében:

- az intézetbe kerülés nem igazodik a hagyományos oktatási rend, ún. tanévi ritmusához, ezért a tanév bármely hónapjában érkezhetsz új tanuló az iskolába,
- nemcsak a bekerülés, hanem a távozás időpontja sem igazodik a tanévhez, ezért ezekhez igazítjuk a vizsgáztatás rendjét,
- a tanítási-tanulási folyamat hatékonysága érdekében kis létszámú osztályban való foglalkoztatás biztosítunk,
- a tantervi oktatáson kívül a képességek, készségek erősítjük, a tanulás képességét fejlesztő csoportokat működtetünk,
- a tantervi tananyag több formában, a hagyományos oktatási módtól eltérő feldolgozási formákban kerül bevezetése.

Az oktatás-képzés alapvetően a NAT által előírt követelményeken, az oktatásra vonatkozó jogszabályi előírásokon, illetve a külső szerződő iskolák által meghatározott specialitásokon alapul.

Az oktatás folyamatának megtervezése

A fiatalkorú a bekerülést követően az ún. befogadó csoportba kerül, amelynek alapvető célja a fiatalkorú megismerése, az intézet szabályainak fiatalkorúval való elfogadtatása. A befogadó csoportban való tartózkodás alatt, (30 nap) kell az intézet szakértői csoportjába tartozó munkatársaknak a fiatalkorúról a szakértői véleményeket, illetve az összegző véleményt elkészíteni. Ez az alapja egyrészt a fiatalkorú csoportba helyezésének, illetve az egyéni fejlesztési terv elkészítésének.

A fiatalkorú az intézménybe való beilleszkedése érdekében közvetlenül a befogadás után már részt vesz az oktatási-képzési, munkafoglalkoztatási programban.

Az iskolai munka néhány hetes befogadó szakaszban kerül sor az ismeretek feltérképezésére, szinkronban a szakértői vizsgálatokkal, majd párhuzamosan a nevelőotthoni tervezéssel, egyéni fejlesztési terv elkészítésével, személyre szabott oktatási program kialakításra kerül sor. Az elkészített

oktatási programot a féléves, éves vizsgák után értékeljük, felülvizsgáljuk, elkészítjük a következő időszakra vonatkozó terveket.

Ezzel párhuzamosan történik a fiatalok korábbi iskolai tanulmányairól szóló dokumentumok beszerzése, majd a beszerzett dokumentumok alapján általános iskolai, speciális általános iskolai, szakiskola, szakközép iskolai, gimnáziumi oktatás keretében kezdődhet meg a tanítás.

A tanárok és nevelők napi kapcsolatban tájékoztatják egymást a tanuló tanulmányi munkájáról, előmeneteléről, szorgalmáról, magatartásáról, vagy a fiatalot érintő egyéb lényeges információkról. A tanulók magatartását, szorgalmát, tanulmányi előmenetelét a tanárok havonta értékelik.

V. 7. Munkafoglalkoztatás

Az intézet Szervezeti és Működési Szabályzatában foglaltak szerint az alábbi foglalkoztatási helyek működnek

- Mosoda, varroda
- Kertészet
- Mentalhigiénés foglalkoztatók (kis állatgondozás, szőnyegszövés, textilkészítés, kerámia, egyéb kézműves foglalkozások)
- Műhelyek
 - szakmai alapozás (festő-mázoló, kőműves, burkoló, szakács, pincér)
 - bedolgozó, betanított munka

A munkafoglalkoztatás célja, az oktatási –és nevelési célokon túlmenően

- önellátó munka képességének kialakítása, fejlesztése;
- az előzetes letartóztatásban lévő fiatalok tervszerű foglalkoztatása a tanítási órákkal párhuzamosan,
- pályaorientáció, praktikus ismeretek átadása, későbbi szakmatanulás megalapozása,
- az önálló, rendszeres, tartós, folyamatos munkavégzéshez szükséges képességek kialakítása,
- a verbálisan, elméleti tudásban nem sikeres fiatalok számára is sikerélmény nyújtó tevékenységeket kialakítása,
- fegyelmezett munkavégzésre szoktatás,
- a tanfolyami képzés gyakorlati anyagának elsajátítása,
- a növendékek számára megfelelő kereset biztosítása, (külső megrendelések esetén), a Rendtartásban és a Házirendben foglaltak betartásával.

A munkafoglalkozásokat erre speciálisan kiképzett nevelőtanárok, gyermekfelügyelők, szakoktatók irányítják.

A munkafoglalkoztatási lehetőségek egyrészt igazodnak az intézet adottságaihoz (pl.: park, kertészet), valamint az önálló életvezetéshez szükséges ismeretek megszerzéséhez (mosoda, varroda), valamint az intézmény lehetőségeihez mérten bevétel orientált foglalkoztatásokat is próbál bevonni (pl. bedolgozási munka).

A munkafoglalkoztatások az oktatás-képzés rendjébe illeszkednek.

VI. Mentálhigiénés, Módszertani-, és Egészségügyi Szolgálat (MME)

Intézetünkben a mentálhigiénés, egészségügyi és módszertani feladatokat a Mentálhigiénés, Módszertani-, és Egészségügyi Szolgálat (MME) látja el. A szervezeti egység közvetlenül az igazgató irányítása alatt működik és az MME Szolgálat vezetője irányítja.

VI. 1. Pszichológiai és mentálhigiénés munka

Intézményünk többségében személyiségfejlődésükben sérült fiatalok nevelését látja el, melyhez gyakran pszichiátriai kórkép is társul. A fiatalkori kriminalitás kialakulásában a pszichés tényezők két jól elkülöníthető komponensét figyelhetjük meg:

- az érzelmi indulati élet kielégítetlenségét, általában a szeretet hiányát
- az önérzeti sérüléseket, a megbecsülés hiányát, a megalázásokat, az elszenvedett igazságtalanságokat, brutalitásokat.

A traumatizált, elhanyagolt, bántalmazott, rosszul szocializált, szocializációs zavart mutató gyerekek, fiatalok sérülés specifikus ellátása keretében elengedhetetlen a terápiás hatású nevelés-oktatás biztosítása. Ennek érdekében szükséges a biztonságot, a stabilitást, ugyanakkor a dinamikus fejlődést segítő, elfogadó attitűd, terápiás légkör megteremtése és fenntartása. Mindezen tényezők kezelésére a mentálhigiénés munkacsoport hivatott.

Cél: Az emocionális biztonság megteremtése, a növendék személyiségének alkalmassá tétele a zártság, a frusztrációk, a sajátos helyzet, az intézeti elvárások elfogadására.

Segítség a reszocializáció, a társadalomba való visszavezetés, az elmaradt szocializációs készségek pótlásában a visszamaradt szocializációs folyamatok felgyorsításában, szintre hozásában, az értelmi képességeik legmagasabb szintre hozása terén.

A munkacsoport tagjai:

vezeti: orvos-pszichológus, tagok: pszichológus, orvos, gyógypedagógus, terapeuta művész tanár

A munkacsoport tevékenységi területei

A pszichológusok és a mentálhigiénés szakemberek az intézeti munka több területén aktívan vesznek részt.

1. Diagnosztika

A pszichológus feladata az intézet szakértői csoportjának tagjaként minden befogadott fiatalos esetben pszichológiai vizsgálatot folytatni, a véleményt írásba foglalni, a tapasztalatokat a nevelővel megosztva segíteni az egyéni nevelési terv kialakítását.

A befogadott előzetes letartóztatásba helyezett gyermek-és fiatalos fiúk, közvetlen befogadását követő pszichodiagnosztikai vizsgálat, amely lehetővé teszi a személyre és az egyéni szükségletekre szabott elhelyezést. A vizsgálat feltárja a fiatal személyiségbeli és mentális zavarait, egészségügyi problémáit. A team javaslatot tesz az egyén sérülés specifikus támogatására, egyéni és csoportos terápiájára, fejlesztésére, kezelésére. Az új növendékről legkésőbb 21 napon belül elkészítik a szakértői véleményt és javaslatot tesznek az igazgató felé a növendék intézeti csoportba helyezésére, esetleges szakellátására. A mentálhigiénés szolgálat tagjai közül a gyógypedagógus a bekerüléskor megvizsgálja a beutaltak tanulási képességeit, majd a továbbiakban elmaradásaikhoz igazodva egyéni fejlesztési tervet készít, fejlesztő anyagot állít össze a növendékek számára, melynek segítségével a délután folyamán a csoport nevelője nem csak korrepetálja, de fejleszteni is tudja a felzárkóztatásra

szorulókat. A gyógypedagógiai vizsgálatok összegzése alapján a növendékek 80%-a megváltozott tanulási képességű (dyslexiás, dysgrafiás, dyscalculiás) illetve különböző súlyossági fokozatú szellemi fogyatékos a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői Bizottságok szakvéleményeinek tanúsága szerint.

Amennyiben a pszichológus vizsgálati eredményeként pszichiáter bevonását tartja indokoltnak, úgy közvetlenül vagy az egészségügyi szolgálaton keresztül kéri a fiatalkorú pszichiátriai vizsgálatát.

A pszichológiai véleményt ki kell egészíteni, illetve felül kell vizsgálni más nevelési csoportba való elhelyezéskor.

2. Támogató terápia (művészet, viselkedés, kognitív, korrekció, egyéni felzárkóztatás)

A pszichológusok, terapeuták feladata a terápiák vezetése, az egyéni foglalkozások (tanácsadás), beszélgetések vezetése.

Egyéni foglalkozások, beszélgetések célja:

Az intézetben akár iskolaidőben, akár a csoportban felmerült, a nevelő által már nem kezelhető problémák, konfliktusok megoldásában segítség.

A csoportban kialakult konfliktushelyzet egyéni beszélgetéssel való rendezése. Az egyéni és a csoportos foglalkozások tapasztalatai alapján a nevelő támogatása tanácsadással.

Csoportos foglalkozások

A bűncselekmények elkövetésében általában nagy szerepet játszik a szociális deficit, a gyenge problémamegoldó képesség, az alacsony döntéshozó képesség, illetve az agressziókezelési és a szociális készségek hiányosságai.

A fentiek kezelésére hatékonyan bizonyulnak a csoportos foglalkozások. Ezek segíthetnek abban, hogy a fiatalkorúak gondolkodása és viselkedése megváltozzon, tudatosabban és logikusabban gondolkodjanak, érezzenek a különböző élethelyzetekben és életük egészét illetően, a társadalom által elfogadott, erkölcsileg helyes döntéseket tudjanak hozni, fejlődjön az önkontrolljuk és szociális készségeik.

Az egyéni pszichoterápiára szoruló növendékek szupportív terápiában részesülhetnek szükség esetén, valamint minden növendék számára biztosítunk relaxációs lehetőséget micro-csoportos keretek között.

A nevelői munka támogatása, az előzetesen letartóztatott fiatalkorúakkal való foglalkozás hatékonyabbá, szélesebbé és színesebbé tétele érdekében intézetünkben szocioterapeuta került alkalmazásra, aki a nevelőtthoni foglalkozások közé beágyazottan, heti két alkalommal tart egyéni és csoportos terápiát a növendékeknek. Ezzel a beosztással egy héten belül valamennyi nevelési csoportban tud egy órás csoportfoglalkozást tartani. Tekintettel arra, hogy a hét további három napján az iskolai foglalkozások között is tart csoportfoglalkozást és a növendékek másként szervezetteren ugyan, de ugyanazok, mint a délutánban, így a fiatalkorúakhoz közel került, a problémáikat gyakran másként hallja, mint az intézeti hierarchiához szorosabban illeszkedő nevelő, ezért a problémákra más megoldásokat is tud javasolni a növendékeknek, illetve együttesen kimunkálni.

A fiatalok konfliktus-kezelő stratégiájának javításához önismeretük,- önkontroll-funkcióik fejlesztése is szükséges. A nevelői munka támogatására az előzetesen letartóztatott fiatalkorúak megtanítása a csoportos beszélgetés technikájára – a nevelői csoportfoglalkozás hatékonyabbá tétele

érdekében az MME Szolgálat szocioterapeuta munkatársa órarendszerűen forgó rendszerben tart önismereti,- személyiségfejlesztő, esetenként szükség szerint konfliktuskezelő csoport-foglalkozásokat a csoportoknak a nevelőotthonban. A drogproblémával küzdők számára egyéni drogprevenációs beszélgetési lehetőséget biztosít abban a reményben, hogy intézetünkben való kikerülésükkor a részt vevők hasznosítani tudják majd a hallottakat a visszaesés elkerülésére.

3. Tanácsadás

Pályaorientáció, életvezetési tanácsadás, drogprevenáció, konfliktuskezelés, beilleszkedési problémák kezelése, krízisintervenció, önismeret-fejlesztés, döntéselőkészítés, stb.

4. Fejlesztőpedagógiai segítségnyújtás

Az általános ismeretek bővítése. Részképességek fejlesztése.

5. Segítség az egyéni gondozási-nevelési terv összeállításában

6. Segítő jelenlét az intézményszintű programokon

7. Részvétel egyéni szupervízió, csoportos konzultáció, és esetmegbeszélőn

Alkalmazott módszerek

1. Szociális készség fejlesztő foglalkozás, vezeti: gyógypedagógus

Szociális készségek korrekciója és fejlesztését talán a legfontosabb szempontként kell kezelnünk a disszociális személyiségen belül a szociális szféra zavarát, mint tünetet. Ezért nagy hangsúlyt fektetünk azon képességekre, amelyek hatékonyá teszik a fiatalot a társadalomba való beilleszkedésben, illetve a szűkebb környezetbe való integrálódásban. Ezek között szerepel az empátia-, tolerancia-, kommunikáció- és konfliktuskezelés fejlesztése, az ezekben való jártasság megszerzése, valamint a szűkebb és tágabb értelemben vett csoportban élés szabályainak (normák, versengés, kooperáció) elsajátítása.

2. Tanulási képességek és tanulási motiváció vezeti: gyógypedagógus

A disszociális zavar velejárója, kísérő tünete lehet a tanulási zavar. A tanulási zavar, mint tünet mögött többféle ok húzódhat meg: tanuláshoz szükséges részképességek nem megfelelő fejlettsége, inadekvát tanulási technikák és stratégiák, tanulásban való motiváltság zavara vagy hiánya. Ezen csoport hivatott feltérképezni a tanulási zavar mögötti okokat, hatótényezőket és kompetenssé tenni a fiatalot ezek kezelésében.

3. Fejlesztőpedagógiai foglalkozás, vezeti: gyógypedagógus

Hiánypótló – felzárkóztatás

- egyéni – kiscsoportos formában tantárgyi ismeretek pótlása céljából

Kompenzáció

- sérült vagy megkésett részképesség zavarok jól működő részképesség fejlesztésével való kompenzálása

Korrekción

- sérült vagy megkésett részképesség zavarának megszüntetése életkori szintre hozása

4. Művészetterápiás tevékenységek

Utat kell törni neveltjeinkhez a kultúra, a művészet értékeinek megismertetésével is, hiszen ez az életükben elszenvedett lelki sérülések feldolgozásának válhat hasznos eszközévé. Nagyon fontosnak tartjuk az értékteremtő, kreativitást igénylő foglalatosságok életükbe történő beépítését.

Kreatív műhely, vezeti: művész tanár

Hetente háromszor egész délutánt betöltően működik.

Cél:

- egyszerűbb munka folyamatok modellezése, eszközhasználatban való jártasság fejlesztése
- személyiség rehabilitálása az alkotó folyamatokon keresztül.
- kreatív feladatokon keresztül a problémamegoldó gondolkodásra nevelés.

Tevékenység: rajzolás, festés, szövés, gyöngyszövés, kézműves technikák

Mese terápia

vezeti: mese terapeuta

Zene terápia

vezeti: zene terapeuta

5. Viselkedés és kognitív terápia

vezeti: szocioterapeuta

Heti rendszerességgel minden csoportban.

A nevelők, gyermekfelügyelők támogatása

Bár a mentálhigiénés munkacsoport tevékenységének elsődleges célcsoportja a növendékek közössége, célja az ő életükre való pozitív hatásyakorlás, a munka nem merül ki a fiúkkal való közvetlen foglalkozásban, annak szerves része a nevelők, gyermekfelügyelők támogatása is.

Tevékenységek

- a nevelők, gyermekfelügyelők szakmai személyiségének támogatása, szakmai tudatosságuk erősítése
- a nevelési elvek összehangolása, a nevelési eszközök egységesítése
- terápiás jellegű légkör kialakítása
- a nevelők, gyermekfelügyelők mentálhigiénéjének megőrzése, támogatása, kiegészítés

Módszerek

- egyéni konzultáció a nevelőkkel, gyermekfelügyelőkkel (esetmegbeszélés, információ- és ismeretátadás)
- csoportos konzultáció a nevelőkkel, gyermekfelügyelőkkel (esetmegbeszélés, információ- és ismeretátadás, problémafókuszú megbeszélés)
- ventiláció
- esetmegbeszélés
- szupervíziós jellegű segítségnyújtás
- konfliktuskezelési készség fejlesztése

VI. 2. Egészségügyi szolgáltatások

A befogadásra előállított fiatalok szomatikus állapotukban élethelyzetük (sokan a társadalom perifériájáról érkeznek) és életvitelük (drog, csavargás, stb.) miatt többségükben elhanyagoltak, krónikus betegségeik egyáltalán nem vagy hosszú kihagyásokkal kezeltek, fogazatuk rossz, hiányos, így huzamosan magasnak mondható az egészségügyi ellátás és szakellátás szükségessége.

Az egészségügyi részlegben belül, az intézettel szerződéses konziliáriusi kapcsolatban álló belgyógyász háziorvos, bőrgyógyász és igazságügyi elmegyógyász szakértő szakorvosok állnak rendelkezésünkre, akik heti gyakorisággal a helyszínen tartanak szűrővizsgálatot, illetve szakrendelést az újonnan bekerült és a rászoruló növendékek számára. Belgyógyász-háziorvosunk a munkaegészségügyi vizsgálatokért is felel, továbbá tagja a szakértői bizottságnak. A helyszínen nem orvosolható egészségügyi problémák esetén rendőri kísérettel, súlyosabb esetben a mentőszolgálat igénybe vételével jut el a növendék a szükséges ellátóhelyre. A részleg főállású

nővérei napi 12 órában nyújtanak a betegszobában a növendékek számára gyógyító ellátást, felügyeletet, dokumentálnak és segédkeznek az orvosi vizsgálatoknál és biztosítják a gyógyszerelést, valamint az egészségnevelést a növendékek részére.

1. *A bekerülő fiatalok egészségügyi szűrővizsgálaton vesznek részt:*

- általános belgyógyászati vizsgálat, haj és bőr átvizsgálása

2. *A bekerülő fiatalok számára egészségügyi nyilvántartás készül:*

- gondozási lap,
- az előző orvosától az egészségügyi anyagának kikérése,
- TAJ- kártya szülőtől, illetve előző gondozási helyről történő beszerzése,

3. *Napi egészségügyi gondozási feladatok:*

- az intézményben hetente 2 alkalommal belgyógyász szakorvos, 1 alkalommal bőrgyógyász és 1 alkalommal pszichiáter orvos rendel.
- a rendeléseket megelőzően az egészségügyi dolgozó összegyűjti a csoportokból vizsgálatot kérő gyerekeket.

Az egészségügyi munkatárs feladatai:

- az ő irányításával vesznek részt a gyerekek a rendelésen,
- a betegségről (időpont, diagnózis, terápia) nyilvántartást vezet mind a gyermek személyi anyagában, mind a kezelési nyilvántartásban,
- külső szakrendelésre az egészségügyi dolgozó irányítása alapján, a növendékügyi irodával és a rendészeti szolgálattal együttműködve a rendőrség szállítja a növendéket,
- a gyógyszernapló alapján adja ki a gyógyszereket az egészségügyi dolgozó feltüntetve a pontos gyógyszeradagolást,
- évente tüdőszűrően vesznek részt a gondozottak, a Máltai Szeretetszolgálat szervezésében,
- a munkatárs irányításával folyik az egészségügyi és szexuális felvilágosító munka.
- az intézetben lakó összes gyermek személyi higiénijának ellenőrzése (köldök, körmök, haj stb. tisztán tartása),
- nagyon súlyos fertőző beteg esetén a növendékek elkülönítő betegszobába kerülnek, ellátásukat az egészségügyi dolgozó irányítja és szervezi meg.
- Az intézet higiénés állapotának folyamatos figyelemmel kísérése, javaslatok megtétele a hiányosságok küszöbölésére
- Az egészségügyi láda rendszeres ellenőrzése, szükség szerinti feltöltése

A növendékek egészségügyi státuszának felmérése a befogadáskor kezdődik. Az egészségügyi részleg feladata nemcsak az aktuális betegségek gyógyítása, legalább ugyanilyen mértékben fontos az egészség megőrzése, az egészségnevelés is. A fiatalok tudatos nevelése mellett kiemelt feladatnak tekintjük, hogy a befogadott fiatalok egészségügyi státuszán minél gyorsabban és minél jelentősebben javítsunk. A növendékek fizikai állapotának javításához nagy mértékben járul hozzá, az intézetünk által biztosított rendszeres étkezés, napirend, pihenés, sportolási lehetőség.

VII. A fiatalokkal közvetlen pedagógiai kapcsolatban nem álló szakemberek

- I. Növendékügyi Iroda munkatársai
- II. Rendészeti Szolgálat munkatársai
- III. Technikai munkatársak

VII. 1. Növendékügyi iroda munkatársai

A növendékügyi iroda közvetlen irányítója az intézet általános igazgatóhelyettese. A szakmai egységet a növendékügyi irodavezető vezeti, munkatársai a növendékügyi előadó és a növendékügyi adminisztrátor. A növendékügyi iroda vezetője részt vesz az előzetes letartóztatásban lévő növendékekre vonatkozó szabályzatok előkészítésében és kidolgozásában, közvetlen felettesének jelzi a felmerülő problémákat, továbbá javaslatot tesz a növendékügyi csoport munkavégzése hatékonyságának növelésére. Részt vesz a kibővített vezetőségi értekezleteken, illetőleg a szakmai területét érintő egyéb megbeszéléseken.

Az irodavezető állandó tagja az előzetesen letartóztatott fiatalokkal szemben elrendelt fegyelmi eljárás lefolytatására felállított háromtagú fegyelmi bizottságnak.

A Növendékügyi Iroda gondoskodik a javítóintézetben végrehajtandó előzetes letartóztatás jogi feltételrendszerének érvényesüléséről.

Főbb feladatai:

- Az előzetes letartóztatás során a szükséges hivatalos ügyek intézése, különös tekintettel az előzetes letartóztatás jogszerű végrehajtására, a nyomozati, az ügyészi és bírósági szakban a fiatalokkal megjelenési kötelezettségeinek biztosítására, a kirendelt vagy meghatalmazott védőkkel való kapcsolattartás biztosítására,
- a pártfogókkal való együttműködés
- a törvényes képviselőkkel való együttműködés
- a kapcsolattartás jogszerű rendjének biztosítása,
- a növendékek iratainak beszerzése,
- rendkívüli események, szökések esetén a rendtartás szerinti intézkedések megtétele;
- a családdal, illetve gyermekvédelmi gondoskodás esetén a szakellátást biztosító intézménnyel, illetve lehetőség szerint a családdal való kapcsolatfelvétel, az alapellátási intézmények bevonásával a kapcsolatok támogatása,
- az együttműködés a területileg illetékes külső segítő intézményekkel a növendék későbbi életének rendezése érdekében.

VII. 2. Rendészeti Szolgálat munkatársai

A Rendtartás értelmében az előzetesen letartóztatott fiatalokkal folyamatos, 24 órás felügyeletéről a személyi feltételek mellett, technikai eszközök biztosításával is gondoskodni kell. A fiatalokkal, a munkatársak és az intézet biztonságának, a működés zavartalanságának fenntartásában legjelentősebb szerepe a rendészeti csoportnak van. A rendész munkatársak munkavégzésük során szorosan együttműködnek a fiatalokkal közvetlen pedagógiai kapcsolatban álló szakemberekkel. A rendészet feladatait az intézmény Vagyonvédelmi és rendészeti szabályzata tartalmazza.

VII. 3. Technikai munkatársak

Az intézet technikai munkatársai a gazdasági egységhez tartoznak, amelyet közvetlenül a gazdasági koordinátor irányít. Feladatuk az intézmény alapfeladataihoz szükséges személyi és tárgyi feltételek biztosítása szoros együttműködésben az EMMI Gyermekvédelmi Szolgáltató Központtal úgy, hogy a rendelkezésre álló keretek között a gazdaságosság követelményei érvényesüljenek. Az Intézet gazdasági egységének feladatait az erre vonatkozó jogszabályok, illetve az EMMI Gyermekvédelmi Szolgáltató Központtal kötött Munkamegosztási Megállapodás határozza meg.

A gazdasági egységhez a személyügyi munkatárs, a pénztáros-raktáros munkatárs, az ételmező-konyhai csoport, valamint a karbantartás és takarítás feladatait ellátó munkatársak tartoznak. Az intézet ételmezősét, az ételmezősi csoport munkáját az ételmezősvezető szervezi és irányítja.

VIII. Irányítási eszközök

Az intézeti struktúra kialakításánál tudatosan arra törekedtünk, hogy az előzetesen letartóztatott fiatalok nevelését, oktatását, foglalkoztatását, felügyeletét ellátó munkatársak szervezett kapcsolatban legyenek egymással, az aktuális információkat közvetlenül tudják kicserélni. Ehhez jó felületet biztosít a növendékekkel foglalkozó munkatársak beosztása. A nevelési csoportokhoz mindig ugyanazok a nevelők és gyermekfelügyelők vannak beosztva és a növendékek mindig ugyanazon a délelőtti munka- foglalkozáson vesznek részt. Ez stabilitást, kiszámíthatóságot, átláthatóságot eredményez, ugyanakkor lényeges szempontként hozzájárul a csoporthoz beosztott kollégák és a növendékek kölcsönös, jobb megismeréséhez, a közös munka eredményességéhez.

Az intézetben kialakított vezetői és szakmai fórumok, mint az irányítás és a szakmai fejlesztés eszközei szervesen beépültek az intézet rendjébe. Minden hónapban összeállításra kerül a havi értekezletek-programok rendje, amelyet a faliújságon, illetve a szakmai egységek vezetőinek személyes átvételével és kihirdetésével teszünk közzé.

- **Vezetői értekezlet**
- **Átadás-átvételi szemle**
- **Szakmai egységek értekezletei**
- **Csoport team megbeszélés**
- **Összmunkatársi értekezlet**

a) Vezetői értekezlet: Az intézet magasabb vezetői, valamint a szakmai egységek vezetői szükség szerint, de havonta legalább egy alkalommal tartanak –rendszerint- kibővített vezetőségi ülést, melyeket az intézet igazgatója vagy az általános helyettese vezet. A szervezeti egységeknél felmerült problémák és azok megoldási lehetőségei, az intézet gazdálkodása, szakmai tervei, az ügyészi és belső vezetői ellenőrzések tapasztalatai, személyi kérdések, aktuális problémák megbeszélésére nyílik lehetőség.

A vezetői struktúrák világos és átlátható meghatározásával, a vezetői felelősségi körök, a vezetői és a munkatársi fórumok kialakításával biztosíthatóvá vált az intézetben az információáramlás, a szakmai munka ellenőrzése, az egyes vezetői szintek és a munkatársak közötti folyamatos együttműködés biztosítása.

b) A nevelési csoportokhoz különböző napszakban beosztott munkatársak közötti, mindennapi információ csere legbiztosabb pontjai a napirendbe épített reggeli, déli és esti **átadás-átvételi szemle. Ezek a fórumok biztosítják a napi történések, eredmények és problémák átadását a következő szolgálatnak, ami gyakran feladatot is jelent. Lehetőség van a fiatalok napi tevékenységének közösség előtti vagy négy szemközti, közvetlen értékelésére. A déli szemle előtt, minden munkanap 12.15 –kor a nevelési szakmai vezető déli eligazítást tart a délutáni nevelőknek, gyermekfelügyelőknek. Átadja az általa a rendészettől, növendékügyről, iskolából begyűjtött információkat, ismerteti a délutáni programot és szükség szerint, egyéb napi aktualitással szolgál, illetve a délutáni kollégák is jelzik észrevételeiket. Az eligazításon az oktatási szakmai vezető, illetve a rendészet vezetője is rendszeresen jelen van. A közvetlen napi kapcsolattal a felmerülő problémák gyors elintézésére nyílik lehetőség.**

c) **A szakmai egységek értekezletei:** Az oktatási és a nevelési szakmai vezetők havi rendszerességgel tartanak szervezeti egységükön belül nevelői, munkavezetői, délutános nevelői és gyermekfelügyelői munkaértekezleteket. A rendészeti csoport havi rendszerességgel tart munkaértekezletet. Rendszeressé váltak a mentálhigiénés és módszertani szolgálat zárt, illetve a nevelők részére is nyitott értekezletei. Ezek a megbeszélések is alkalmat adnak a kétirányú információ cseréjére, a vezetői elvárások tisztázására, az intézet előtt álló feladatok felvázolására, az egyes szakmai területek munkájának elmélyítésére, a szakmai egységek közötti kapcsolatok erősítésére.

d) Csoport team megbeszélések:

a.) Vezető csoportnevelői team

Havi rendszerességgel a vezető csoportnevelők számára.

Résztevők: vezető csoportnevelők, szakmai nevelési vezető, pszichológus, mentálhigiénés munkatárs, a téma szerint meghívott vendégek. Ezen alkalmak egyrészt esetmegbeszélésből állnak egyedi esetek, tipikus csoportproblémák megbeszélésre, másrészt a közvetlen információ átadást biztosítja a vezetők között.

Cél:

- az előző időszak értékelése,
- az intézet éves programját alapul véve, a következő hónap feladatainak részletes meghatározása, ebben az egyes csoportok feladatainak meghatározása
- tájékoztatás a nevelőotthonban bekövetkezett változásokról (pl. munkatársak, tárgyi eszközök, csoportbeosztások stb.)
- beszámoló az előző ügyészi ellenőrzés tapasztalatairól, intézkedésekről
- jogszabályi változások, minisztériumi utasítások
- a befogadásokról tájékoztatás, csoportba helyezések megbeszélése
- a kiemelt fegyelemértékek megbeszélése, intézkedésekről tájékoztatás
- a legjobb gyakorlatok kiemelése (pl. csoportfoglalkozás, vetélkedő)
- munkaidő, munkarend, szabadságolások kérdései
- kötelező továbbképzési lehetőségek, konferenciák, rendezvények
- egyéb aktuális kérdések

b.) Csoport team megbeszélések

Háromhavonta, de szükség szerint gyakrabban is összehívható, minden csoportban, a csoporthoz beosztott valamennyi munkatárs számára. Elsődleges célja az adott csoportba beosztott fiatalok ügyeinek, fejlődésüknek vagy lemaradásuknak értékelése, a szükséges irányok kijelölése, az egyéni nevelési terv módosítása, feladatok meghatározása. A munkatársak ilyenkor tehetnek javaslatot a Házirendben szabályozott alsóbb szintű vezetői elismerésekre. A team az információátadást, az egységes szemlélet kialakítását segíti.

Résztevők: Otthonvezető, az adott csoporthoz tartozó munkatársak, így a délelőtti és délutános nevelők, nappalos és éjszakai gyermekfelügyelők, csoporttal foglalkozó pszichológus, mentálhigiénés szakember, indokolt esetben igazgató, igazgató-helyettes, iskolavezető,

Cél:

- egyéni nevelési tervek megbeszélése, szükség szerinti módosításhoz új feladat meghatározása
- csoportvezető nevelő beszámolója az eltelt időszak eredményességéről, hiányosságokról, fejlesztési célokról, eszközökről, a következő időszak céljainak meghatározása

- a csoport kohéziós helyzetének meghatározása
- a csoport feladatai a következő időszakban
- pszichológus, mentálhigiénés munkatárs beszámolója, javaslatai
- vezetői értékelés, célok, feladatok megbeszélése
- egyéb aktuális kérdések
-

c.) *Nevelőotthoni team*

Félévente

Résztevők:

Otthonvezető, minden nevelőotthoni munkatárs így a nevelők, nappalos gyermekfelügyelők, éjszakai gyermekfelügyelők, csoporttal foglalkozó pszichológus, mentálhigiénés szakember, igazgató, igazgató-helyettes, iskolavezető, meghívott vendégként jelen lehet orvos, pszichiáter, külső meghívott vendégek

Cél:

- az előző időszak otthonvezetői értékelése, beszámoló a legfontosabb eseményekről, tájékoztatás a legfontosabb változásokról
- összegző beszámoló az előző időszak ügyészi ellenőrzéseinek legfőbb tapasztalatairól, intézkedésekről
- az iskolavezető összegző beszámolója az eltelt időszak tapasztalatairól, az eredményekről, a fejlesztés lehetőségeiről
- A pszichológia-mentálhigiénés csoport vezetőjének összegző beszámolója az eltelt időszak tapasztalatairól, az eredményekről, a fejlesztési lehetőségeiről
- az intézet éves programját alapul véve, a következő félév feladatainak meghatározása
- A félév legjobb gyakorlatának bemutatása

e.) *Összmunkatársi értekezlet*

Az intézet igazgatója hívja össze, évente legalább egy alkalommal.

Elsődleges célja az elmúlt időszak változásairól, eredményeiről, problémáiról való beszámolás, továbbá az intézet előtt álló feladatok, célok meghatározása. Az összmunkatársi értekezlet sikeréhez nagyban hozzájárul a munkatársak aktív közreműködése, észrevételeik, véleményük ismertetése.